

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Εύλογη αξία ή ιστορικό κόστος;
Η διερεύνηση των απόψεων των λογιστών
και ελεγκτών στην Ελλάδα.**

ΜΑΡΓΕΛΗ ΚΩΝ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΜΠΡΑΚΟΥΛΙΑ ΓΕΩ. ΙΩΑΝΝΑ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ
ΣΜΑΡΑΪΔΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΜΕΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2018

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός: Στην παρούσα εργασία εξετάζεται η χρησιμότητα και καταλληλότητα της εφαρμογής της λογιστικής εύλογης αξίας, παράλληλα με τις προκλήσεις και το πώς μπορούν αυτές να αντιμετωπιστούν από την πλευρά των ορκωτών ελεγκτών που ελέγχουν τις οικονομικές καταστάσεις.

Μεθοδολογία/Προσέγγιση: Για να εκπληρωθεί ο σκοπός της έρευνας διενεργήθηκε ποσοτική έρευνα σε δείγμα 78 ορκωτών ελεγκτών που προέρχονται από 10 ελεγκτικές εταιρείες της Ελλάδας. Η κλίμακα μέτρησης προέρχεται από την έρευνα των Kumarasiri & Fischer (2011) και περιλαμβάνει ερωτήσεις αναφορικά με τη χρησιμότητα, την καταλληλότητα, τις προκλήσεις και στις στρατηγικές αντιμετώπισης των προκλήσεων.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες κρίνουν πως η εύλογη αξία περιλαμβάνει χρήσιμο πληροφοριακό περιεχόμενο για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, αλλά εντούτοις ενδέχεται να μην είναι ακόμη πλήρως κατάλληλη για εφαρμογή στην Ελλάδα. Ο λόγος είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ορκωτοί ελεγκτές κατά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων και αφορούν τόσο την εκπαίδευση/κατάρτισή τους όσο και το γεγονός ότι δεν υπάρχουν ενεργές αγορές για όλα τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις και το ότι δεν λαμβάνουν την κατάλληλη υποστήριξη τόσο από ειδικούς αλλά και λογιστικές/ελεγκτικές αρχές. Συνολικά φαίνεται πως θα πρέπει να ενισχυθεί το επίπεδο εκπαίδευσης/κατάρτισης, η υποστήριξη των ορκωτών ελεγκτών, αλλά και το θεσμικό πλαίσιο της χώρας.

Πρωτοτυπία/αξία: Καθώς δεν έχει διενεργηθεί παρόμοια έρευνα στην Ελλάδα που να εξετάζει τις απόψεις των ορκωτών ελεγκτών, η παρούσα έρευνα αποτελεί μία πρώτη εκτίμηση της κατάστασης. Ωστόσο, κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω διερεύνηση του θέματος μελλοντικά.

Λέξεις-κλειδιά: Εύλογη αξία, ιστορικό κόστος, ΔΛΠ13, Ελλάδα.

ABSTRACT

Purpose: This paper examines the usefulness and appropriateness of the application of fair value accounting, along with the challenges and how these can be addressed by the statutory auditors who control the financial statements.

Methodology / Approach: In order to fulfill the purpose of the survey, a sample of 78 auditors from 10 Greek audit firms was recruited. The measurement scale is derived from the research of Kumarasiri & Fischer (2011) and includes questions about usefulness, appropriateness, challenges and strategies to overcome the challenges.

Results: The results of the survey have shown that the participants consider that fair value includes useful information content for the users of the financial statements but may not yet be fully appropriate for application in Greece. The reason is the challenges faced by the statutory auditors in auditing the financial statements and concern both their education / training and the fact that there are no active markets for all assets and liabilities and that they do not receive the appropriate support from both experts as well as accounting / auditing authorities. Overall, it appears that the level of education / training, the support of statutory auditors and the country's institutional framework should be strengthened.

Originality / Value: This survey is a first assessment of the situation, as no similar survey has been conducted in Greece which examines the views of the statutory auditors. However, it is necessary to further explore the issue in the future.

Keywords: Fair value, historical cost, IAS 13, Greece.

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	0
ABSTRACT.....	2
1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
1.1 Γενικά.....	6
1.2 Ερευνητικός σκοπός και στόχοι.....	6
1.3 Σημαντικότητα έρευνας.....	7
1.4 Δομή έρευνας.....	7
2 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	9
2.1 ΔΠΧΠ.....	9
2.2 Οι θεσμικές υποδομές της Ελλάδας και η εφαρμογή των ΔΛΠ.....	12
2.2.1 Το νομικό σύστημα.....	12
2.2.2 Φορολογία, Δημιουργική Λογιστική και ο ρόλος της κουλτούρας.....	13
2.2.3 Το λογιστικό επάγγελμα.....	16
2.3 Λογιστική εύλογης αξίας.....	17
2.4 ΔΛΠ 13.....	23
2.5 Διαφορά λογιστικής εύλογης αξίας και ιστορικού κόστους.....	30
2.6 Ζητήματα που προκύπτουν από τη λογιστική εύλογης αξίας.....	32
3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	38
3.1 Ερευνητική μέθοδος.....	38
3.2 Ανάπτυξη ερωτηματολογίου.....	38

3.3	Δείγμα έρευνας.....	39
4	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	40
4.1	Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων	40
4.2	Στοιχεία επιχειρήσεων.....	44
4.3	Αποτελέσματα ερωτηματολογίου	46
5	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	50
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	53
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	60
	Ερωτηματολόγιο	60

Λίστα γραφημάτων

Γράφημα 1: Σύνθεση δείγματος ως προς το φύλο	40
Γράφημα 2: Σύνθεση δείγματος ως προς την ηλικία	41
Γράφημα 3: Σύνθεση δείγματος ως προς το μορφωτικό επίπεδο	42
Γράφημα 4: Σύνθεση δείγματος ως προς το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
Γράφημα 5: Σύνθεση δείγματος ως προς την προσωπική κατάσταση Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
Γράφημα 6: Αριθμός παιδιών συμμετεχόντων Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
Γράφημα 7: Προϋπηρεσία συμμετεχόντων σε έτη	43
Γράφημα 8: Έτη λειτουργίας ελεγκτικής επιχείρησης	44
Γράφημα 9: Εργαζόμενοι ελεγκτικών επιχειρήσεων δείγματος	45

Λίστα πινάκων

Πίνακας 1: Απαντήσεις ελεγκτών αναφορικά με την εφαρμογή της εύλογης αξίας	46
Πίνακας 2: Περιγραφικά στατιστικά χρησιμότητας, προκλήσεων και καταλληλότητας. 49	

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Γενικά

Παρά το γεγονός ότι απουσιάζει σε μεγάλο βαθμό από τη συζήτηση για την τρέχουσα αξία σε προηγούμενες δεκαετίες, η λογιστική της εύλογης αξίας (Fair Value Accounting - FVA) έχει σχετικά πρόσφατα καταστεί η προτιμώμενη βάση υπολογισμού των χρηματοοικονομικών στοιχείων για ένα ευρύ φάσμα στοιχείων ενεργητικού και παθητικού (Laux & Leuz, 2009). Η αυξανόμενη επικράτησή της στα πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) και το Συμβούλιο Χρηματοοικονομικών Λογιστικών Προτύπων (FASB) προκάλεσε μια σειρά ζητημάτων για τους εξωτερικούς ελεγκτές και τον έλεγχο των υπεύθυνων για τον καθορισμό προτύπων, ιδίως για όσους βρίσκονται σε αναπτυσσόμενες χώρες. Σε σχέση με τα πρότυπα που σχετίζονται με την εύλογη αξία που εκδίδονται από τους λογιστές και τους ελεγκτές, οι υποθέσεις υποστηρίζουν ότι η διοίκηση είναι ικανή και πρόθυμη να εκτιμήσει τις εύλογες αξίες (με ή χωρίς τη βοήθεια επαγγελματιών εκτιμητών) και ότι οι ελεγκτές είναι σε θέση να τις επαληθεύσουν (Laux & Leuz, 2009). Αυτές οι υποθέσεις τίθενται ολοένα και περισσότερο υπό αμφισβήτηση καθώς οι σχετικές αγορές καθίστανται πιο σύνθετες και λιγότερο οργανωμένες. Στη βάση αυτή, είναι χρήσιμο να εξεταστεί για την περίπτωση της Ελλάδας, ο βαθμός στον οποίο η λογιστική της εύλογης αξίας στα πλαίσια της υιοθέτησης των ΔΠΧΠ έχει αποτελέσει πηγή προβλημάτων για τους ελεγκτές και λογιστές.

1.2 Ερευνητικός σκοπός και στόχοι

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εντοπίσει το βαθμό στον οποίο η λογιστική της εύλογης αξίας που περιγράφεται από το πρότυπο ΔΛΠ 13 είναι χρήσιμο για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων ή αν υπάρχουν συγκεκριμένα προβλήματα και προκλήσεις από τη χρήση τους. Οι ερευνητικοί στόχοι που αναπτύχθηκαν έχουν ως ακολούθως:

1. Διερεύνηση για το αν οι ελεγκτές/λογιστές στην Ελλάδα θεωρούν ότι η λογιστική εύλογης αξίας είναι χρήσιμη για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων
2. Εξέταση των ζητημάτων και προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ελεγκτές/λογιστές στην Ελλάδα συνεπεία της λογιστικής εύλογης αξίας.
3. Διερεύνηση των απόψεων των ελεγκτών/λογιστών στην Ελλάδα αναφορικά με την καταλληλότητα της λογιστικής εύλογης αξίας στην ελληνική πραγματικότητα
4. Δημιουργία προτάσεων από τους ελεγκτές/λογιστές στην Ελλάδα αναφορικά με το πώς μπορούν να ξεπεραστούν ενδεχόμενες προκλήσεις/ζητήματα από την εφαρμογή της λογιστικής εύλογης αξίας.

Για την εκπλήρωση του ερευνητικού σκοπού και στόχων θα διενεργηθεί ποσοτική έρευνα μέσω διαμοιρασμού ερωτηματολογίου σε ελεγκτές και λογιστές στην Ελλάδα.

1.3 Σημαντικότητα έρευνας

Στην Ελλάδα, δεν υπάρχει κάποια έρευνα η οποία και να εξετάζει την εφαρμογή του προτύπου ΔΛΠ 13 και το αν είναι χρήσιμο ή δημιουργεί συγκεκριμένες προκλήσεις σε λογιστές και ελεγκτές. Δεδομένου μάλιστα ότι για το θέμα αυτό υπάρχει εκτεταμένη συζήτηση, ιδιαίτερα μετά από την πρόσφατη παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, είναι σημαντικό να διερευνηθεί. Πέρα από την πρόσφατη παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και η κρίση χρέους στην Ελλάδα έχει δημιουργήσει δυσμενείς συνθήκες, ιδιαίτερα στους ισολογισμούς των τραπεζών οι οποίες έχουν καταγεγραμμένες υποθήκες ακινήτων μη εξυπηρετούμενων ή κόκκινων δανείων. Άρα, το γεγονός της αποτίμησης περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων αποτελεί και για την Ελλάδα ένα σημαντικό πεδίο έρευνας, καθώς οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων εν γένει χρησιμοποιούνται από τρίτα μέρη για την αξιολόγηση της οικονομικής τους θέσης.

1.4 Δομή έρευνας

Το πρώτο κεφάλαιο της έρευνας είναι το παρόν εισαγωγικό και περιλαμβάνει το γενικό πλαίσιο της έρευνας, τον ερευνητικό σκοπό και στόχους, τη σημαντικότητα και τη δομή της έρευνας. Το δεύτερο κεφάλαιο της μελέτης περιλαμβάνει την ανασκόπηση της

βιβλιογραφίας αναφορικά με τη λογιστική της εύλογης αξίας και της λογιστικής ταμειακής βάσης και προβαίνει σε σύγκριση μεταξύ τους. Το τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη μεθοδολογία της έρευνας. Το τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας. Το πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο της έρευνας περιλαμβάνει τα συμπεράσματα της έρευνας.

2 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1 ΔΠΧΠ

Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) είναι ένα σύνολο λογιστικών προτύπων που αναπτύχθηκαν από έναν ανεξάρτητο μη κερδοσκοπικό οργανισμό που ονομάζεται Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board - IASB). Ο στόχος των ΔΠΧΠ είναι η παροχή ενός παγκοσμίου πλαισίου για τον τρόπο με τον οποίο οι δημόσιες επιχειρήσεις καταρτίζουν και δημοσιοποιούν τις οικονομικές τους καταστάσεις. Τα ΔΠΧΠ παρέχουν γενικές κατευθύνσεις για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, χωρίς να ορίζουν κανόνες για συγκεκριμένες εκθέσεις για κάθε κλάδο (Tendeloo & Vanstraelen, 2005).

Η ύπαρξη διεθνούς προτύπου είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις μεγάλες εταιρείες που διατηρούν θυγατρικές σε διαφορετικές χώρες. Η υιοθέτηση ενός ενιαίου συνόλου παγκόσμιων προτύπων θα απλοποιήσει τις λογιστικές διαδικασίες επιτρέποντας σε μια εταιρεία να χρησιμοποιεί μία ενιαία γλώσσα αναφοράς (Tendeloo & Vanstraelen, 2005). Ένα ενιαίο πρότυπο παρέχει επίσης στους επενδυτές και τους ελεγκτές μια συνεκτική εικόνα των οικονομικών των εταιρειών.

Επί του παρόντος, πάνω από 100 χώρες επιτρέπουν σε ή απαιτούν την υιοθέτηση των ΔΠΧΠ από δημόσιες εταιρείες, ενώ οι περισσότερες χώρες αναμένεται έχουν μεταβεί στα ΔΠΧΠ τα επόμενα έτη. Οι υποστηρικτές των ΔΠΧΠ ως διεθνούς προτύπου υποστηρίζουν ότι το κόστος εφαρμογής των ΔΠΧΠ θα μπορούσε να αντισταθμιστεί από τη δυνατότητα συμμόρφωσης για τη βελτίωση των αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας. Τα ΔΠΧΠ συγγέονται συχνά με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ ή IAS - International Accounting Standards), τα οποία είναι παλαιότερα πρότυπα που αντικαταστάθηκαν από τα ΔΠΧΠ (Tendeloo & Vanstraelen, 2005).

Τον Αύγουστο του 2000 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς πρότεινε την υποχρεωτική υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ) από όλες τις ελληνικές εισηγμένες εταιρείες (Floros, 2007). Συνεπώς, ο νόμος 2992/02 αποσκοπούσε στην εφαρμογή των ΔΛΠ από τον Ιανουάριο του 2003 (Άρθρο 1). Ωστόσο, ο νόμος αυτός δεν

τέθηκε ποτέ σε ισχύ λόγω της έλλειψης ετοιμότητας των εταιρειών (Floropoulos, 2006). Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕ, ο Ν. 3229/04 (ο οποίος τροποποιεί τον Ν. 2190/20) εισήγαγε την υποχρεωτική εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) από όλες τις εισηγμένες εταιρείες για τις λογιστικές περιόδους που ξεκινούν από ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2005 (Floropoulos, 2007).

Η μετάβαση στα ΔΠΧΠ στην Ελλάδα έχει χαρακτηριστεί ως μια πολύπλοκη και δυνητικά προβληματική διαδικασία, η οποία οφείλεται περισσότερο στην έλλειψη ετοιμότητας επιχειρήσεων και λογιστών (Georgakopoulou, Spathis & Floropoulos, 2010). Οι ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των δύο λογιστικών καθεστώτων κατέστησαν τη μετάβαση ιδιαίτερα δύσκολη. Τα αποτελέσματα της έρευνας των Georgakopoulou, Spathis & Floropoulos (2010) δείχνουν ότι, ενώ περίπου το 50% των εταιρειών που ερωτήθηκαν αναμένουν ότι η υιοθέτηση των ΔΠΧΠ θα επηρεάσει θετικά την οικονομική τους θέση, πολλές (36%) έχουν εντοπίσει την έλλειψη γνώσεων και εμπειρίας των υπαλλήλων τους. Το 30% των εταιρειών θα αναζητούσε συμβουλές από εξειδικευμένους λογιστές και ελεγκτές και μόνο το 17% είχε διαμορφώσει ένα δομημένο σχέδιο δράσης για τη μετάβαση στα ΔΠΧΠ.

Σύμφωνα με το Π.Δ. 186/92, το το έτος χρήσης των εταιρειών θα πρέπει να περιλαμβάνει 12 μήνες με καταληκτική ημ/νία είτε στις 30 Ιουνίου ή στις 31 Δεκεμβρίου (άρθρο 26). Η νομοθεσία (Νόμοι 2190/20 και ΠΔ 360/85) περιέχει επίσης λεπτομερείς κανονισμούς για τη δημοσίευση πλήρων και συνοπτικών οικονομικών καταστάσεων. Τον Φεβρουάριο του 2006, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Hellenic Capital Market Commission – HCMC), κατόπιν αιτήσεων ελεγκτών και εταιρειών σε σχέση με τις δυσκολίες υποβολής οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ, κατάργησε την πρόωπη ημερομηνία δημοσίευσης για συνοπτικές οικονομικές καταστάσεις (δύο μήνες μετά το τέλος του έτους), αλλά επέσπευσε αποτελεσματικά την απαιτούμενη ημερομηνία δημοσίευσης για τις πλήρεις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (έως τρεις μήνες μετά το τέλος του έτους) (Απόφαση 6/372 / 15.2.06, Ν. 3461/06) (Georgakopoulou, Spathis & Floropoulos, 2010). Συνεπώς, στα τέλη Μαρτίου 2006, δημοσιοποιήθηκαν οι πρώτες

ετήσιες οικονομικές καταστάσεις εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ.

Αυτές οι πρώτες οικονομικές καταστάσεις, σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ, κατέστησαν διαθέσιμες στους χρήστες πολλές νέες πληροφορίες, ως αποτέλεσμα των εκτεταμένων υποχρεωτικών γνωστοποιήσεων που απαιτούνται από τα ΔΠΧΠ. Οι Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές (Generally Accepted Accounting Principles – GAAP) στην Ελλάδα απαιτούσαν ουσιαστικά λιγότερες υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να συνοδεύονται από προσάρτηματα. Ωστόσο, παρόλο που το προσάρτημα έπρεπε να κατατίθεται Μητρώο Ανωμόνων Εταιρειών, αυτό ήταν αρκετά σπάνιο στο δημόσιο τομέα. Για τον λόγο αυτόν, οι προηγούμενες μελέτες σχετικά με τις κοινοποιήσεις των ελληνικών εταιρειών αναφέρουν δυσκολία στην απόκτηση των απαραίτητων δεδομένων, σύμφωνα με τους Iatridis & Rouvolis (2010). Επιπλέον, το προσάρτημα είχε τυποποιημένο μορφότυπο με συγκεκριμένα τμήματα σχετικά με τις λογιστικές πολιτικές. Ως εκ τούτου, οι εταιρείες δεν ήταν υποχρεωμένες να επισυνάπτουν λεπτομερείς σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις όπως απαιτείται στα ΔΠΧΠ και, κατά συνέπεια, οι επενδυτές δεν είχαν πρόσβαση σε λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες λογιστικές πρακτικές (Iatridis & Rouvolis, 2010).

Επιπλέον, οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων απέκτησαν μεγαλύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την οικονομική θέση και τις επιδόσεις των εταιρειών, επειδή αυτές οι οικονομικές καταστάσεις, σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ, ενσωμάτωσαν πίνακες συμφωνίας λογαριασμών που επεξηγούσαν τις προσαρμογές μετάβασης στα ΔΠΧΠ. Αναμφισβήτητα, για ορισμένες εταιρείες, ορισμένες από αυτές τις πληροφορίες ήταν ήδη διαθέσιμες σε χώρο κοινής πρόσβασης, αλλά αυτό δεν ίσχυε για την πλειοψηφία των εταιρειών (Vazakidis & Athianos, 2010). Στην πραγματικότητα, οι περισσότερες εταιρείες δεν δημοσίευαν πίνακες συμφωνίας λογαριασμών πριν από τις πρώτες οικονομικές καταστάσεις, καθώς δεν είχαν προετοιμαστεί για τη μετάβαση στα ΔΠΧΠ. Το 2006, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς διεξήγαγε μια έρευνα για την καταγραφή των προσαρμογών που αναφέρθηκαν στους

πίνακες συμφωνίας λογαριασμών, αλλά δεν έλαβε υπόψη τις προσαρμογές στο καθαρό εισόδημα, κυρίως λόγω της χαμηλής ποιότητας των κοινοποιήσεων.

2.2 Οι θεσμικές υποδομές της Ελλάδας και η εφαρμογή των ΔΛΠ

Οι Ballas et al. (2010) υποστηρίζουν ότι ακόμα και σήμερα ο ελληνικός πολιτισμός, η πολιτική και η οικονομία συνεχίζουν να επηρεάζονται από τη δυαδικότητα των ανατολικών και δυτικών επιρροών. Ειδικότερα, υφίσταται ακόμα η αντίθεση μεταξύ ενός «εκσυγχρονιστικού» μεταρρυθμισμένου, δυτικοποιημένου φιλοφιλελεύθερου πολιτισμού και ενός «αουτσάιντερ», μιας ανατολικής, αντι-μεταρρυθμιστικής και φιλοστατικής κουλτούρας με εθνικιστικές και ξενόφοβες αντιλήψεις (Ballas et al., 2010). Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, ο παραδοσιακός κρατικός εταιρικός χαρακτήρας έχει τροποποιηθεί από τον εκσυγχρονισμό και τις νεοφιλελεύθερες επιδράσεις της ελεύθερης αγοράς. Οι Ballas et al. (2010) τονίζουν την πολιτική σημασία της ένταξης στην ΕΕ το 1981 και της μετάβασης στη δημοκρατία, καθώς η εναρμόνιση της νομοθεσίας και των θεσμών περιορίζει τις δυνατότητες απόκλισης από τα δυτικά πρότυπα. Ωστόσο, η επιρροή του «αουτσάιντερ» συνεχίζει να υφίσταται.

2.2.1 Το νομικό σύστημα

Το νομικό σύστημα ανήκει στην οικογένεια των κωδίκων ή των ρωμαϊκών νόμων. Ιστορικά, η ελληνική λογιστική και το ελληνικό εμπορικό δίκαιο επηρεάστηκε έντονα από τα γαλλικά πρότυπα και τις εξελίξεις (Doukakis, 2010). Το 1980, προκειμένου να διευκολυνθούν οι διαδικασίες ένταξης στην ΕΕ, η Ελλάδα ενέκρινε ένα γενικό λογιστικό πρότυπο που βασίστηκε κυρίως στα γαλλικά GAAP. Το πρότυπο αυτό τροποποιήθηκε το 1987 σύμφωνα με την 4η και 7η οδηγία της ΕΕ (Ballas et al., 2010). Οι Florou & Pore (2012) υποστηρίζουν ότι το ελληνικό λογιστικό πρότυπο απευθυνόταν σε διεθνές κοινό ενώ οι φορολογικές εγχώριες υποθέσεις και η σχετική λογιστική απευθύνονταν αποκλειστικά στο ελληνικό κοινό. Στην πραγματικότητα, όσον αφορά τη λογιστική ρύθμιση, το ελληνικό κράτος έχει επιδείξει αξιοσημείωτο βαθμό αυτονομίας από το κοινωνικό συμφέρον (Florou & Pore, 2012). Οι ομάδες συμφερόντων είναι αδύναμες και το ενδιαφέρον των επαγγελματικών φορέων είναι έμμεσο και εκφράζεται μέσω των κυβερνητικών μελών.

Οι πελατειακές πρακτικές αποτελούσαν χαρακτηριστικό γνώρισμα του ελληνικού κράτους, συνοδευόμενες από έλλειψη εμπιστοσύνης και μια αντίληψη ότι η κυβέρνηση αποσκοπεί σε τομεακό και όχι δημόσιο συμφέρον. Αυτό οδηγεί σε μια αμφιλεγόμενη συμπεριφορά των πολιτών: επιδίωξη της εύνοιας του κράτους, καθώς και απόπειρες εξαπάτησης του συστήματος (Ballas et al., 2010). Έτσι, η Ελλάδα αντιπροσώπευε μια κοινωνία χαμηλής εμπιστοσύνης, επιζήμια για την αυτορρύθμιση της λογιστικής ή την εμπιστοσύνη στην πραγματική και δίκαιη θεώρηση των οικονομικών καταστάσεων, που, όμως, απαιτούσε κρατική ρύθμιση και εκτεταμένους κανόνες, οι οποίοι ωστόσο αυξάνουν το κόστος παρακολούθησης και τη δυσπιστία (Tsalavoutas & Evans, 2010). Αυτό οδηγεί σε μία μορφή τυποκρατίας, η οποία ορίζεται ως υπερβολική προσκόλληση στις καθορισμένες μορφές και στη χρήση μορφών χωρίς συμπερίληψη της εσωτερικής σημασίας (Tsalavoutas & Evans, 2010). Αυτά τα χαρακτηριστικά εντοπίστηκαν στους Έλληνες λογιστές και θεωρήθηκαν ως αντιπροσωπευτικά του νεοελληνικού πολιτισμού.

2.2.2 Φορολογία, Δημιουργική Λογιστική και ο ρόλος της κουλτούρας

Το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα είναι ένα περίπλοκο σύστημα αντιφατικών νόμων, δικαστικών και υπουργικών αποφάσεων, το οποίο σαφώς προκαλεί ειδικά συμφέροντα (Ballas et al., 2010). Παραδοσιακά, η χρηματοοικονομική πληροφόρηση είναι στενά συνδεδεμένη με τη φορολογία (Doukakis, 2010), ενώ σημαντικότερος σύνδεσμος είναι ο φορολογικός νόμος (ΠΔ 186/9222 - γνωστός και ως Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων).

Η στενή σχέση μεταξύ λογιστικής και φορολογίας και το γεγονός ότι οι φόροι θεωρούνται αδικαιολόγητα υψηλοί, οδηγούν σε φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή καθώς και στη Δημιουργική Λογιστική (Andre et al., 2011). Για παράδειγμα, σύμφωνα με τους Andre et al. (2011) η ελληνική παραοικονομία εκτιμάται ότι αντιστοιχεί περίπου στο 40% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος – αποτελώντας το υψηλότερο ποσοστό στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ερευνητές διαπιστώνουν, μεταξύ άλλων, ότι η εικόνα μιας χώρας με υψηλή φοροαποφυγή χαρακτηρίζεται από υψηλή αποφυγή αβεβαιότητας. Το πιο συνηθισμένο παράδειγμα φοροαποφυγής είναι η τάση να μην αναγνωρίζονται οι παροχές μέχρι να υλοποιηθούν, δεδομένου ότι δεν εκπίπτουν για φορολογικούς σκοπούς (Tsalavoutas & Evans, 2010).

Για τον λόγο αυτό, οι Tsalavoutas & Evans (2010) υποστηρίζουν ότι όταν το εταιρικό και το φορολογικό δίκαιο βρίσκονται σε σύγκρουση, οι λογιστές τείνουν να ακολουθούν το τελευταίο. Ένας άλλος λόγος συμμόρφωσης των εταιρειών στις απαιτήσεις της φορολογικής νομοθεσίας είναι τα αυστηρά πρόστιμα που επιβάλλουν οι φορολογικές αρχές για μη συμμόρφωση. Αντίθετα, η μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του εταιρικού δικαίου δεν οδηγεί σε αυστηρές κυρώσεις. Στην πραγματικότητα, η ποινή είναι μια αναφορά στην έκθεση ελέγχου (Tsalavoutas & Evans, 2010), η οποία συνήθως αγνοείται.

Η Ελλάδα είναι η χώρα με την υψηλότερη βαθμολογία στην αποφυγή αβεβαιότητας σύμφωνα με την Maggina (2011). Έτσι, η Ελλάδα κατατάσσεται στην ομάδα των χωρών της «Εγγύς Ανατολής» με τα ακόλουθα κύρια χαρακτηριστικά: έντονος συντηρητισμός και μυστικότητα, καθώς και κρατικός έλεγχος και ομοιομορφία. Ωστόσο, η Ελλάδα έχει πλέον υιοθετήσει τα ΔΛΠ (Floros, 2007), παρότι η ομοιομορφία και η μυστικότητα εξακολουθούν να διατηρούνται σε κάποιον βαθμό. Επίσης, ο Epstein (2009) αναφέρει ότι ο πολιτισμός μπορεί να θεωρηθεί ως ένας από τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν τους πιο άμεσους παράγοντες ανάπτυξης ενός λογιστικού συστήματος σε μια χώρα γενικά και ειδικότερα στην Ελλάδα.

Οι πρακτικές της Δημιουργικής Λογιστικής και Χειραγώγησης των Κερδών έχουν πράγματι αναφερθεί εκτενώς στη βιβλιογραφία (Yadav, 2013; Kassem, 2012; Sorin et al., 2012). Ωστόσο, οι Tsiouridou & Spathis (2012) ταξινομούν την Ελλάδα (μαζί με την Αυστρία) ως τη χώρα (από τις 31) με τα υψηλότερα ποσοστά χειραγώγησης των κερδών.

Ενώ η αναφορά υψηλότερων κερδών είναι πιο συνηθισμένη, παρατηρείται και κάποιο ποσοστό δήλωσης χαμηλότερων κερδών (Tsiouridou & Spathis, 2012). Οι Spanos et al. (2008) αναφέρουν ένα παράδειγμα του μεγέθους των επιπτώσεων των πρακτικών Δημιουργικής Λογιστικής. Σε ένα δείγμα 149 επιχειρήσεων, εάν ο αντίκτυπος του ελέγχου είχε αναγνωριστεί κατά το προηγούμενο έτος, τότε έχουν μειωθεί τα μεσαία αναφερόμενα κέρδη κατά 21% και τη λογιστική αξία των ιδίων κεφαλαίων κατά 4,4%. Αυτό καθίσταται ιδιαίτερα σημαντικό κατά την εξέταση της συχνότητας των ειδικών εκθέσεων ελέγχου. Αυτό το ιστορικό εξηγεί τον λόγο για τον οποίο οι τράπεζες δεν

βασίζονται στην πληροφόρηση των οικονομικών καταστάσεων για τη λήψη αποφάσεων δανεισμού. Ωστόσο, επιχορηγούν την ικανότητα των εταιρειών να παρέχουν ασφάλεια (Spanos et al., 2008).

Επιπλέον, η συγκέντρωση ιδιοκτησίας είναι υψηλή και οι ιδιοκτήτες συμμετέχουν άμεσα στη διαχείριση των εταιρειών. Ως εκ τούτου, είναι σε θέση να παρακολουθούν και να παρακινούν το προσωπικό χωρίς την ανάγκη παροχής κινήτρων. Υπάρχει, επίσης, μικρότερη ανάγκη για οικονομικές καταστάσεις ως μέσο επικοινωνίας με τους ιδιοκτήτες (Leventis et al., 2011). Αυτό αποτελούσε σημαντικό ζήτημα στο πλαίσιο της υιοθέτησης των ΔΠΧΠ, καθώς αυτά απαιτούν πιο εκτεταμένες γνωστοποιήσεις από τα ελληνικά GAAP. Συνεπώς, η συγκέντρωση ιδιοκτησίας συμβάλλει στην υιοθέτηση μιας επιθετικής στρατηγικής μείωσης των φόρων, καθώς το καθεστώς ιδιοκτησίας δεν φαίνεται δημιουργεί σημαντικό μη φορολογικό κόστος.

Οι φορολογικές προσαρμογές (όπως η επιταχυνόμενη απόσβεση) στις οικονομικές καταστάσεις (Lazarides, 2010) αλλοιώνουν περαιτέρω τα αποτελέσματα των εταιρειών. Επιπλέον, η ζήτηση για λογιστικά έσοδα επηρεάζεται έντονα από τις προτιμήσεις πληρωμών των διαφόρων ομάδων ενδιαφερομένων μερών. Καθώς αυτοί οι ενδιαφερόμενοι προτιμούν λιγότερο ασταθή κέρδη, οι εταιρείες στις χώρες με κώδικα δικαίου τείνουν να έχουν μεγαλύτερο περιθώριο εξομάλυνσης των κερδών (Spathis & Georgakopoulou, 2007).

Πολλές από τις πρακτικές Δημιουργικής Λογιστικής που εφαρμόζονταν σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα περιορίστηκαν με την υιοθέτηση των ΔΠΧΠ. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την αύξηση των υποχρεωτικών κοινοποιήσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ, έχουν βελτιώσει την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης στην Ελλάδα (Lazarides, 2010). Η βελτίωση αυτή αντικατοπτρίζεται επίσης στη σχέση μεταξύ λογιστικών αξιών και αγοραίων αξιών, εφόσον οι επενδυτές βασίζονται στις πληροφορίες που αναφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών για την πραγματοποίηση των επενδύσεών τους.

2.2.3 Το λογιστικό επάγγελμα

Το λογιστικό / ελεγκτικό επάγγελμα είναι σχετικά πρόσφατο και χωρίς ιδιαίτερη υποστήριξη (Lazarides, 2010). Οι Ballas et al. (2010) υποστηρίζουν ότι το κεφάλαιο δεν συμμετείχε στην απόφαση δημιουργίας του αρχικού δημοσίου ελεγκτικού επαγγέλματος, αλλά ότι το κράτος ήταν κυρίως υπεύθυνο για τις υπηρεσίες ελέγχου, οι οποίες γίνονταν αντιληπτές ως μια τεχνολογία που θα μπορούσε να βοηθήσει το κράτος στην εξάλειψη των ανέντιμων επιχειρηματικών πρακτικών και στην αύξηση των φορολογικών εσόδων (Tsalavoutas & Evans, 2010), καθώς και ως μέσο κοινωνικού ελέγχου.

Μέχρι τη μεταρρύθμισή του το 1992, ο έλεγχος δεν ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματικός, με τους ελεγκτές να υφίστανται πιέσεις από τη διοίκηση των εταιρειών (Koumanakos et al., 2008), η ευθύνη των ελεγκτών ήταν πολύ περιορισμένη και οι ειδικές εκθέσεις λογιστικού ελέγχου δεν λαμβάνονταν υπόψη (Koumanakos et al., 2008). Στη συνέχεια, η δικαιοδοσία του νόμιμου ελέγχου επεκτάθηκε και σε ιδιωτικά ελεγκτικά γραφεία, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών επιχειρήσεων (Leventis et al., 2011). Από τότε, η αγορά ελέγχου έχει αυξηθεί σημαντικά και υπόκειται σε έντονο ανταγωνισμό (Leventis et al., 2011). Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα του ελέγχου έχει αμφισβητηθεί, οδηγώντας το επάγγελμα σε νέα ρυθμιστικά μέτρα.

Το 2003 ιδρύθηκε ο ΕΛΤΕ (Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου -Ν. 3148/03). Η εν λόγω επιτροπή αναφέρει στον Υπουργό Οικονομικών και ασχολείται, μεταξύ άλλων, με την επαγγελματική δεοντολογία, την ποιότητα του ελέγχου και την εφαρμογή των λογιστικών κανονισμών. Οι δραστηριότητες της ΕΛΤΕ εκτελούνται από το Συμβούλιο Λογιστικής Τυποποίησης και από το Συμβούλιο Ποιοτικού Ελέγχου. Ωστόσο, οι Kirkos et al. (2007) υποστηρίζουν ότι το σύστημα εξακολουθεί να είναι αναποτελεσματικό. Για παράδειγμα, σχεδόν οι μισές από τις ελεγκτικές εκθέσεις όλων των εισηγμένων εταιρειών για τις οικονομικές καταστάσεις του 2006 ήταν πιστοποιημένες, υποδηλώνοντας ότι μια ειδική έκθεση ελέγχου δεν αποτελεί αποτελεσματική κύρωση. Αυτό, ωστόσο, υποδηλώνει βελτίωση σε σχέση με το 2001, όταν σχεδόν το 90% των 185 εισηγμένων εταιρειών ενός δείγματος έλαβε ειδική έκθεση ελέγχου (Caramanis & Spathis, 2006). Στην πραγματικότητα, υποστηρίζουν ότι η

χειραγώγηση των κερδών στην Ελλάδα συνδέεται με το μέγεθος των ελεγχόμενων εταιρειών.

2.3 Λογιστική εύλογης αξίας

Όσον αφορά μια εναλλακτική προσέγγιση για την επιμέτρηση που επιδιώκει να αποτυπώσει τις μεταβολές των αξιών του ενεργητικού και του παθητικού με την πάροδο του χρόνου, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) ορίζει την εύλογη αξία ως ένα ποσό στο οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί μεταξύ ενημερωμένων και πρόθυμων μερών σε μια εμπορική συναλλαγή (Zanoteli et al., 2015).

Στο πλαίσιο της μεθόδου επιμέτρησης της εύλογης αξίας, τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις επανεκτιμώνται περιοδικά, ώστε να αντανακλούν τις μεταβολές της αξίας τους, με την προκύπτουσα μεταβολή να επηρεάζει είτε το καθαρό εισόδημα είτε τα λοιπά συνολικά έσοδα της περιόδου. Το αποτέλεσμα είναι ένας ισολογισμός που αντικατοπτρίζει καλύτερα την τρέχουσα αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (Oehr & Zimmerman, 2012). Το κόστος έχει μεγαλύτερη μεταβλητότητα στις περιοδικές αναφερόμενες επιδόσεις που προκαλούνται από μεταβολές στην εύλογη αξία.

Η έννοια της λογιστικής της εύλογης αξίας γίνεται καλύτερα κατανοητή όταν εφαρμόζεται σε επενδύσεις σε κυκλοφορία, όπως μετοχές, ομόλογα, εμπορεύματα, κ.λπ. που μεταφέρονται στον ισολογισμό μιας οικονομικής οντότητας στην αγοραία αξία τους. Αυτή η μορφή λογιστικής εύλογης αξίας συχνά ονομάζεται λογιστική mark-to-market. Ωστόσο, παρόλο που οι τιμές της αγοράς αποτελούν μια πτυχή της επιμέτρησης της εύλογης αξίας, ο όρος χρησιμοποιείται ολόενα και περισσότερο για να περιγράψει τη μέτρηση με άλλα μέσα (Power, 2010). Για παράδειγμα, οι λογιστές συχνά φτάνουν σε μια εκτίμηση της εύλογης αξίας για τις επενδύσεις με βάση ένα μοντέλο (π.χ. μια επιλογή μετοχών που αποτιμάται εφαρμόζοντας ένα μοντέλο αποτίμησης εξειδικευμένων

επιλογών) ή τη γνωμοδότηση ειδικού. Τέτοιες εφαρμογές επιμέτρησης της εύλογης αξίας αναφέρονται ως λογιστική mark-to-market (Power, 2010).

Το ΣΔΛΠ ακολούθησε τις προδιαγραφές των ΗΠΑ για την αντιμετώπιση του προβλήματος των εύλογων αξιών που δεν προκύπτουν από τις τιμές της αγοράς. Συγκεκριμένα, το ΔΠΧΑ 13 - Επιμετρήσεις Εύλογης Αξίας εφαρμόζει την ακόλουθη ιεράρχηση επιμέτρησης (Griffin, 2014):

- ❖ Επίπεδο 1: οι εύλογες αξίες προέρχονται από τις τιμές της αγοράς για πανομοιότυπα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις από μια ενεργή αγορά στην οποία η οντότητα έχει άμεση πρόσβαση (Griffin, 2014).
- ❖ Επίπεδο 2: αγορές όπου υπάρχουν διαθέσιμες τιμές αγοράς για παρόμοια περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις (αλλά όχι πανομοιότυπα) (Griffin, 2014).
- ❖ Επίπεδο 3: εφόσον οι τιμές για τα επίπεδα 1 ή 2 δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία εκτιμάται χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης (Griffin, 2014).

Η λογιστική της εύλογης αξίας εφαρμόζεται συχνότερα στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις, επειδή είναι πιθανότερο να υπάρχουν τιμές αγοράς ή αξιόπιστες εκτιμήσεις για τέτοια στοιχεία. Οι υποστηρικτές της εύλογης αξίας υποστηρίζουν ότι η λογιστική της εύλογης αξίας για στοιχεία ενεργητικού ή παθητικού αντικατοπτρίζει καλύτερα τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και ως εκ τούτου παρέχει έγκαιρη πληροφόρηση (Griffin, 2014).

Αντιθέτως, άλλοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι οι εύλογες αξίες μπορεί να είναι άσχετες και δυνητικά παραπλανητικές για διάφορους λόγους. Για παράδειγμα, κάποιοι ισχυρίζονται ότι η εύλογη αξία δεν έχει σημασία για στοιχεία που κρατούνται για μεγάλο χρονικό διάστημα, καθώς οι επενδυτές δεν ενδιαφέρονται για μεταβολές της ενδιάμεσης αξίας (Hodder et al., 2014). Άλλοι υποστηρίζουν ότι οι εύλογες αξίες μπορούν να διαστρεβλωθούν από την αναποτελεσματικότητα της αγοράς, τα προβλήματα ανορθολογισμού των επενδυτών ή τα προβλήματα ρευστότητας και ότι οι εκτιμώμενες αξίες που προκύπτουν από μοντέλα ενδέχεται να μην είναι αξιόπιστα (Lin et al., 2017).

Επιπλέον, η λογιστική της εύλογης αξίας υποστηρίζεται ότι συμβάλλει στην προκυκλικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, επιδεινώνει τις διακυμάνσεις της αγοράς και προκαλεί μία καθοδική πορεία στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Συγκεκριμένα, ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι η έμφαση στις αποτιμήσεις επιπέδου 1 και 2 καθιστά δύσκολη την απόκλιση από τις τιμές της αγοράς, ακόμη και αν οι τιμές βρίσκονται κάτω από τα βασικά μεγέθη ή προκαλούν αποτελέσματα μετάδοσης (Lin et al., 2017).

Κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, η λογιστική της εύλογης αξίας - η πρακτική της επιμέτρησης των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων σε εκτιμήσεις της τρέχουσας αξίας τους - χρησιμοποιείται ευρύτερα. Αυτό σηματοδοτεί μια σημαντική απόκλιση από τη μακρόχρονη παράδοση της διατήρησης βιβλίων με βάση το ιστορικό κόστος (Milbradt, 2012). Επίσης, παρατηρούνται επιπτώσεις σε όλο τον κόσμο των επιχειρήσεων, καθώς η λογιστική βάση - είτε πρόκειται για την εύλογη αξία είτε το ιστορικό κόστος - επηρεάζει τις επενδυτικές επιλογές και τις διαχειριστικές αποφάσεις, με συνέπειες στη συνολική οικονομική δραστηριότητα.

Επιπλέον, η λογιστική εύλογης αξίας καθιστά τις λογιστικές πληροφορίες περισσότερο συναφείς. Ωστόσο, η ιστορική κοστολόγηση θεωρείται πιο συντηρητική και αξιόπιστη. Η λογιστική της εύλογης αξίας κατηγορήθηκε για ορισμένες αμφίβολες πρακτικές κατά την περίοδο που προηγήθηκε της συντριβής της Wall Street του 1929 και ουσιαστικά απαγορεύτηκε από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ από τη δεκαετία του 1930 έως τη δεκαετία του 1970 (Milbradt, 2012).

Όμως, από την πρόσφατη οικονομική κρίση του 2008 όταν η λογιστική της εύλογης αξίας άρχισε να χρησιμοποιείται και πάλι, κάποιοι ερευνητές έχουν συνδέσει τη διάδοσή της στις μετρήσεις απόδοσης που βασίζονται στη λογιστική και στις ενέργειες των τραπεζιτών και άλλων διευθυντικών στελεχών κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας για την αντιμετώπιση της κρίσης (Milbradt, 2012). Συγκεκριμένα, καθώς οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων αυξήθηκαν μέχρι το 2008, τα κέρδη της εύλογης αξίας σε ορισμένα τιτλοποιημένα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αναγνωρίστηκαν ως καθαρό εισόδημα και έτσι χρησιμοποιήθηκαν για τον

υπολογισμό των παροχών των στελεχών. Και εφόσον οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων άρχισαν να μειώνονται, πολλά οικονομικά στελέχη θεωρούσαν ότι η επιμέτρηση της εύλογης αξίας επιτάχυνε την ύφεση.

Ωστόσο, τόσο οι Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές (Generally Accepted Accounting Principles - GAAP) στις Ηνωμένες Πολιτείες όσο και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, που υιοθετήθηκαν από σχεδόν 100 χώρες σε όλο τον κόσμο, εξακολουθούν να χρησιμοποιούν την εύλογη αξία εκτενώς - για παράδειγμα, στους λογαριασμούς που αφορούν παράγωγα και αντισταθμίσεις κινδύνου, δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών, κτλ (Siekkinen, 2017).

Μία εξήγηση για την άνοδο της λογιστικής της εύλογης αξίας είναι η θεωρία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων κι ιδιαίτερα η ιδέα ότι οι χρηματοπιστωτικές αγορές είναι αποτελεσματικές και ότι οι επικρατούσες τιμές τους είναι αξιόπιστα μέτρα, γεγονός το οποίο αποτελεί εύρημα της ακαδημαϊκής λογιστικής έρευνας στη δεκαετία του 1980 και του 1990 (Sundgren et al., 2016).

Η μελέτη των Magnan et al. (2015) περιλαμβάνει εκθέσεις του Συμβουλίου Χρηματοοικονομικών Λογιστικών Προτύπων (Financial Accounting Standards Board - FASB), το οποίο ορίζει τα πρότυπα GAAP, από την έναρξή τους, το 1973 έως το 2006. Ερευνάται το ιστορικό τους και η φύση των προτεινόμενων προτύπων. Η μελέτη αυτή ερευνήσε επιπλέον τη μεροληψία των ερευνητών και βασίζεται στις σύγχρονες εκτιμήσεις των μεγαλύτερων ελεγκτικών εταιρειών όπως εκφράζονται σε 908 ξεχωριστές εκθέσεις που κατατέθηκαν στα αρχεία του FASB (Magnan et al., 2015). Συγκεκριμένα, εξετάστηκε ο τρόπος με τον οποίο οι ελεγκτές αξιολόγησαν τα προτεινόμενα πρότυπα σχετικά με τις διαστάσεις της λογιστικής συνάφειας και αξιοπιστίας. Το FASB αναγνωρίζει το συνδυασμό μεταξύ αυτών των δύο στόχων και δικαιολόγησε την αυξημένη χρήση της λογιστικής εύλογης αξίας υποστηρίζοντας ότι αυξάνει σημασία της λογιστικής (Magnan et al., 2015). Πολλοί ερευνητές, ωστόσο, υποστήριξαν ότι μειώνει την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Συνεπώς, διαπιστώνεται ότι το ιστορικό των μεμονωμένων τυποποιημένων ρυθμιστών στο FASB προτιμούν τα προτεινόμενα πρότυπα. Ειδικότερα, όσοι έχουν

ιστορικό στον κλάδο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών - που ορίζονται για τους σκοπούς της εργασίας ως επενδυτική τραπεζική ή διαχείριση επενδύσεων - είναι πιο πιθανό να προτείνουν τη χρήση μεθόδων εύλογης αξίας (Shalev et al., 2013). Πριν από το 1993, το FASB δεν περιλάμβανε τους παραδοσιακούς παρόχους χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Πλέον, οι πάροχοι αυτοί αποτελούν πάνω από το ένα τέταρτο των διοικητικών συμβουλίων. Η σχέση μεταξύ των προτάσεων εύλογης αξίας και του ιστορικού κόστους των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών είναι ισχυρή σε πολυάριθμους ουσιαστικούς ελέγχους, συμπεριλαμβανομένων άλλων παραγόντων, όπως το προφίλ των ενεργών μελών της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, της ευρύτερης αγοράς και τις μακροοικονομικές συνθήκες, καθώς και μεροληψίες, αν υπάρχουν, μεταξύ των μεγάλων ελεγκτικών εταιρειών (Shalev et al., 2013).

Αυτή η εμπειρική σύνδεση μπορεί να ενισχυθεί και με άλλα στοιχεία. Για παράδειγμα, το Ινστιτούτο Επενδύσεων Investment Company Institute, μια ένωση επιχειρήσεων του κλάδου της διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων των ΗΠΑ, υποστήριξε τη χρήση λογιστικής της εύλογης αξίας κατά την άσκηση πιέσεων στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς το 2008 με τη δήλωση 157 του FASB, η οποία συμβάλλει στον προσδιορισμό της εύλογης αξίας (Nellesen & Zuelch, 2011). Και το 2000 και το 2001 οι τότε τρεις μεγαλύτερες τράπεζες επενδύσεων - η Goldman Sachs, η Morgan Stanley και η Merrill Lynch - αποτελούσαν υποστηρικτές των κανόνων εύλογης αξίας για συγχωνεύσεις και εξαγορές κατά τη διάρκεια των συζητήσεων του FASB για το ζήτημα αυτό (Nellesen & Zuelch, 2011).

Τα πιθανά κίνητρα των ατόμων που εκπροσωπούν τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες για τη στήριξη της λογιστικής της εύλογης αξίας είναι πολύπλοκα και πολυάριθμα. Πρώτον, οι επενδυτικές τράπεζες και οι διαχειριστές περιουσιακών στοιχείων είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση της εύλογης αξίας στην καθημερινή τους δραστηριότητα για την κατάρτιση εσωτερικών ισολογισμών και για σκοπούς διαχείρισης κινδύνων (Blankespoor et al., 2013). Αυτή η εξοικείωση με τη μέθοδο αυτή μπορεί να έχει διαμορφώσει τις προτιμήσεις τους στα πρότυπα δημόσιας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Δεύτερον, τα κέρδη από τις GAAP που ορίζονται βάσει της εύλογης

αξίας και όχι βάσει ιστορικού κόστους επιταχύνουν την αναγνώριση των κερδών, ιδίως σε περιόδους αύξησης των τιμών των περιουσιακών στοιχείων.

Στο βαθμό που οι αμοιβές των στελεχών βασίζονται σε λογιστικά στοιχεία κερδών από τις GAAP, τα στελέχη των εταιρειών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών αποκομίζουν οφέλη από ένα σύστημα εύλογης αξίας. Επιπλέον, η χρήση της εύλογης αξίας για τον προσδιορισμό της απομείωσης της υπεραξίας από τη δραστηριότητα συγχωνεύσεων και εξαγορών (αντί της προσέγγισης ιστορικού κόστους απόσβεσης της υπεραξίας) επιβάλλει κατά μέσο όρο μικρότερη υστέρηση στις αποδοχές, ενισχύοντας έτσι ενδεχομένως τη δραστηριότητα συγχωνεύσεων και εξαγορών - σημαντική πηγή εσόδων για τις επενδυτικές τράπεζες (Blankespoor et al., 2013).

Αυτό σημαίνει ότι η διαδικασία επιλογής για τα μέλη του FASB έχει ενδεχομένως επηρεαστεί από ειδικά οικονομικά συμφέροντα. Τα μέλη του επιλέγονται από τους διαχειριστές του ιδιωτικού Ιδρύματος Χρηματοοικονομικής και Λογιστικής (Financial Accounting Foundation) με μία αδιαφανή διαδικασία η οποία συχνά επηρεάζεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Η αύξηση του ποσοστού των μελών του FASB με εμπειρία στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες μπορεί να αντιπροσωπεύει την ανάπτυξη αυτού του κλάδου και την αύξηση της πολιτικής του επιρροής (Blankespoor et al., 2013). Επίσης, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και η FASB θεωρούν γενικά τον τομέα διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων του κλάδου των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών όχι ως ειδικό συμφέρον, αλλά ως καταναλωτή λογιστικών πληροφοριών των οποίων τα συμφέροντα πρέπει να προστατεύονται. Ωστόσο, απαιτείται περισσότερη έρευνα για να εξηγηθεί η αιτία της αύξησης της αντιπροσώπευσης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (Koonce et al., 2011).

Όμως είναι σαφές είναι ότι έχει αυξηθεί η αντιπροσώπευση αυτού του κλάδου, με ταυτόχρονη επίδραση στα λογιστικά πρότυπα. Πιθανώς, ιδιωτικές εταιρείες στις Ηνωμένες Πολιτείες - οι οποίες είναι λιγότερο προσανατολισμένες προς τις κεφαλαιαγορές από ό,τι οι δημόσιες επιχειρήσεις - έχουν πρόσφατα δημιουργήσει το δικό τους συμβούλιο λογιστικών προτύπων, το Private Company Council, εν μέρει για να αποφύγουν τη λογιστική της εύλογης αξίας (Koonce et al., 2011).

2.4 ΔΛΠ 13

Το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) 13 – Επιμέτρηση Εύλογης Αξίας εφαρμόζεται στα ΔΠΧΠ, τα οποία απαιτούν ή επιτρέπουν την επιμέτρηση ή δημοσιοποίηση της εύλογης αξίας, παρέχει ένα ενιαίο πλαίσιο ΔΠΧΑ για τη επιμέτρηση της εύλογης αξίας και απαιτεί δημοσιοποιήσεις σχετικά με τη επιμέτρηση της εύλογης αξίας. Το Πρότυπο ορίζει την εύλογη αξία βάσει της έννοιας τιμής εξόδου (exit price) και χρησιμοποιεί μια ιεραρχία δίκαιης εύλογης αξίας, η οποία έχει ως αποτέλεσμα μια επιμέτρηση βάσει της αγοράς και όχι συγκεκριμένης οντότητας (Glaum et al., 2013). Το ΔΠΧΑ 13 εκδόθηκε αρχικά τον Μάιο του 2011 και ισχύει για ετήσιες χρήσεις που ξεκινούν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2013 και παρέχει ένα πλαίσιο βασισμένο σε αρχές για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας στα ΔΠΧΑ (Palea, 2014).

Το ΔΠΧΑ 13 βασίζεται σε μια σειρά βασικών εννοιών, συμπεριλαμβανομένης της λογιστικής μονάδας (unit of account), της τιμής εξόδου, της βάσης αποτίμησης (valuation premise), της βέλτιστης χρήσης (highest and best use), της κύριας αγοράς (principal market), των υποθέσεων των συμμετεχόντων στην αγορά και της ιεραρχίας της εύλογης αξίας (Palea, 2014). Οι αρχές του ΔΠΧΑ 13 αποσκοπούν στην αύξηση της συνέπειας και της συγκρισιμότητας των εκτιμήσεων της εύλογης αξίας στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Το πρότυπο εφαρμόζεται σε όλες τις επιμετρήσεις εύλογης αξίας, όταν η εύλογη αξία απαιτείται ή επιτρέπεται από τα ΔΠΧΑ, με ορισμένες περιορισμένες εξαιρέσεις. Το ΔΠΧΑ 13 εφαρμόζεται επίσης στις επιμετρήσεις, όπως η εύλογη αξία μείον το κόστος προς τις πωλήσεις, οι οποίες βασίζονται στην εύλογη αξία (Busso, 2014). Ωστόσο, δεν ισχύει για βάσεις επιμέτρησης που είναι παρόμοιες με, αλλά δεν προορίζονται να αντιπροσωπεύουν, την εύλογη αξία, όπως η αξία χρήσης.

Το ΔΠΧΑ 13 καθιερώνει έναν ενιαίο ορισμό της εύλογης αξίας για σκοπούς χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, παρέχει ένα πλαίσιο για την εφαρμογή αυτού του ορισμού και απαιτεί πολλές δημοσιοποιήσεις σχετικά με τη χρήση των επιμετρήσεων εύλογης αξίας στις οικονομικές καταστάσεις (Busso, 2014). Οι απαιτήσεις ενσωματώνουν τη χρηματοοικονομική θεωρία και τις τεχνικές αποτίμησης, αλλά εστιάζουν αποκλειστικά στον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμόζονται αυτές οι έννοιες κατά

τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας για σκοπούς χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (Shalev et al., 2013).

Το ΔΠΧΑ 13 δεν εξετάζει το ζήτημα του αντικειμένου της επιμέτρησης στην εύλογη αξία. Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) εξετάζει ξεχωριστά τα ζητήματα που αφορούν το τι πρέπει να επιμετράται στην εύλογη αξία και πότε πρέπει να επιμετρώνται τα στοιχεία που αποτιμώνται στην εύλογη αξία βάσει της μελέτης ανά έργο. Άλλα ΔΠΧΑ καθορίζουν ποια στοιχεία πρέπει να αποτιμώνται στην εύλογη αξία και πότε. Το ΔΠΧΠ 13 εξετάζει τον τρόπο μέτρησης της εύλογης αξίας (Shalev et al., 2013). Οι αρχές του ΔΠΧΠ 13 παρέχουν στο ΣΔΛΠ έναν συνεπή ορισμό για τον προσδιορισμό του κατά πόσον η εύλογη αξία είναι η κατάλληλη βάση επιμέτρησης που θα χρησιμοποιηθεί σε οποιοδήποτε συγκεκριμένο μελλοντικό έργο.

Ο ορισμός της εύλογης αξίας στο ΔΠΧΑ 13 βασίζεται σε μια έννοια τιμής εξόδου, η οποία ενσωματώνει τις ακόλουθες βασικές έννοιες (Shalev et al., 2013):

- ❖ Εύλογη αξία είναι η τιμή προς τις πωλήσεις ενός περιουσιακού στοιχείου ή η μεταβίβαση μιας υποχρέωσης και ως εκ τούτου αντιπροσωπεύει την τιμή εξόδου και όχι την τιμή εισόδου (entry price).
- ❖ Η τιμή εξόδου ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης είναι εννοιολογικά διαφορετική από την τιμή συναλλαγής της (τιμή εισόδου). Ενώ η τιμή εξόδου και εισόδου μπορεί να είναι ίδια σε πολλές περιπτώσεις, η τιμή συναλλαγής δεν θεωρείται ότι αντιπροσωπεύει την εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης κατά την αρχική αναγνώριση.
- ❖ Η εύλογη αξία είναι μια τιμή εξόδου στην κύρια αγορά, δηλαδή η αγορά με τον υψηλότερο όγκο και το επίπεδο δραστηριότητας.

Ελλείψει κύριας αγοράς, θεωρείται ότι η συναλλαγή θα πραγματοποιηθεί στην πλέον συμφέρουσα αγορά. Αυτή είναι η αγορά που μεγιστοποιεί το ποσό που εισπράχθηκε προς τις πωλήσεις ενός περιουσιακού στοιχείου ή ελαχιστοποιεί το ποσό που θα καταβαλλόταν για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης, λαμβάνοντας

υπόψη τα έξοδα μεταφοράς και συναλλαγής (Bryan et al., 2010). Σε κάθε περίπτωση, η οντότητα πρέπει να έχει πρόσβαση στην αγορά κατά την ημερομηνία επιμέτρησης.

Επίσης, η εύλογη αξία είναι μια επιμέτρηση που βασίζεται στην αγορά και όχι σε συγκεκριμένες οντότητες. Κατά τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας, η διοίκηση χρησιμοποιεί τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά κατά την τιμολόγηση του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης (Bryan et al., 2010). Ωστόσο, μια οικονομική οντότητα δεν απαιτείται να εντοπίσει συγκεκριμένους συμμετέχοντες στην αγορά.

Οι επιμετρήσεις εύλογης αξίας δεν πρέπει να προσαρμόζονται στο κόστος συναλλαγής. Αυτές οι βασικές έννοιες και οι ακόλουθες πτυχές της καθοδήγησης του ΔΠΧΑ 13 απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή κατά την εφαρμογή και, ιδίως κατά την υιοθέτηση του προτύπου (Bostwick et al., 2016): Εφόσον ένα άλλο πρότυπο παρέχει μια εξαίρεση στην επιμέτρηση εύλογης αξίας που εφαρμόζεται όταν η εύλογη αξία δεν μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα, μια οικονομική οντότητα μπορεί να χρειαστεί να εξετάσει το πλαίσιο επιμέτρησης του ΔΠΧΑ 13 προκειμένου να προσδιορίσει κατά πόσον η εύλογη αξία μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία (Bostwick et al., 2016).

Εάν υπάρχει κύρια αγορά για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση, η επιμέτρηση της εύλογης αξίας αντιπροσωπεύει την τιμή στην αγορά αυτή κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης (ανεξάρτητα από το αν η τιμή αυτή μπορεί να παρατηρηθεί άμεσα ή να εκτιμηθεί με άλλη τεχνική αποτίμησης), ακόμα και αν η τιμή σε μια διαφορετική αγορά είναι δυνητικά πιο συμφέρουσα (Bostwick et al., 2016).

Οι επιμετρήσεις εύλογης αξίας θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης που επιμετράται, αλλά όχι τα χαρακτηριστικά της συναλλαγής προς τις πωλήσεις ενός περιουσιακού στοιχείου ή τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης. Το κόστος μεταφοράς, για παράδειγμα, πρέπει να αφαιρεθεί από την τιμή που χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας όταν η τοποθεσία είναι χαρακτηριστικό του αντικειμένου που επιμετράται στην εύλογη αξία (Bostwick et al., 2016).

Η αρχή αυτή διευκρινίζει επίσης πότε ένας περιορισμός στην πώληση ή τη χρήση ενός περιουσιακού στοιχείου ή τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης επηρεάζει την επιμέτρηση της εύλογης αξίας και πότε μπορούν να συμπεριληφθούν οι διαφορές και οι εκπτώσεις. Συγκεκριμένα, απαγορεύεται στην οντότητα να προβεί σε προσαρμογές στο μέγεθος της περιουσίας μιας οντότητας σε σύγκριση με τους τρέχοντες όγκους συναλλαγών (Kimbrow & Xu, 2016).

Η επιμέτρηση της εύλογης αξίας των μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων πρέπει να αντικατοπτρίζει τη βέλτιστη χρήση του περιουσιακού στοιχείου από την πλευρά του συμμετέχοντος στην αγορά, η οποία μπορεί να είναι η τρέχουσα χρήση του ή κάποια εναλλακτική χρήση (Kimbrow & Xu, 2016). Με τον τρόπο αυτό προσδιορίζεται το πότε ο δυνητικός συμμετέχων στην αγορά αποσπά αξία από τη χρήση ενός μόνο μη χρηματοπιστωτικού περιουσιακού στοιχείου ή σε συνδυασμό με άλλα περιουσιακά στοιχεία ή με άλλα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις. Το πρότυπο διευκρινίζει ότι η επιμέτρηση της εύλογης αξίας μιας υποχρέωσης πρέπει να εξετάζει τον κίνδυνο μη απόδοσης (ο οποίος περιλαμβάνει, αλλά δεν περιορίζεται στον πιστωτικό κίνδυνο μίας οντότητας) (Kimbrow & Xu, 2016).

Το ΔΠΧΑ 13 παρέχει οδηγίες σχετικά με τον τρόπο επιμέτρησης της εύλογης αξίας των συμμετοχικών τίτλων μιας οικονομικής οντότητας, τις οποίες τα προηγούμενα ΔΠΧΑ δεν είχαν προβλέψει σχετικά με την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των υποχρεώσεων (Kothari et al., 2010). Εφόσον δεν υφίστανται διαθέσιμες τιμές για τη μεταβίβαση πανομοιότυπου ή παρόμοιου παθητικού ή ίδιου συμμετοχικού τίτλου της οντότητας, αλλά το ίδιο στοιχείο κατέχεται από άλλο μέρος ως περιουσιακό στοιχείο, η οντότητα χρησιμοποιεί την εύλογη αξία του αντίστοιχου περιουσιακού στοιχείου του συμμετέχοντος στην αγορά που κατέχει το εν λόγω στοιχείο ενεργητικού για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας του παθητικού ή του συμμετοχικού τίτλου. Όταν δεν υπάρχει αντίστοιχο στοιχείο, η εύλογη αξία της υποχρέωσης επιμετράται από την πλευρά ενός συμμετέχοντος στην αγορά που οφείλει να αποπληρώσει την υποχρέωση (Ayres, 2016).

Η εξαίρεση από τις επιμετρήσεις του ΔΠΧΠ 13 επιτρέπει στις οντότητες να επιμετρήσουν χρηματοπιστωτικά μέσα με αντισταθμιστικούς κινδύνους βάσει χαρτοφυλακίου, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται ορισμένα κριτήρια τόσο αρχικά όσο και σε συνεχή βάση (Ayres, 2016). Οι απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 13 σε σχέση με τις τεχνικές αποτίμησης εφαρμόζονται σε όλες τις μεθόδους επιμέτρησης της εύλογης αξίας. Παραδοσιακά, οι αναφορές σε τεχνικές αποτίμησης στα ΔΠΧΠ συμπεράναν έλλειψη πληροφοριών βασισμένων στην αγορά με τις οποίες μπορεί να εκτιμάται ένα περιουσιακό στοιχείο ή μια υποχρέωση (Fiechter & Novotny-Farkas, 2017). Οι τεχνικές αποτίμησης όπως παρουσιάζονται στο ΔΠΧΑ 13 είναι ευρύτερες και, κυρίως, περιλαμβάνουν προσεγγίσεις βάσει της αγοράς. Συνεπώς, μια οντότητα πρέπει να δίνει προτεραιότητα στις παρατηρούμενες εισροές μέσω μη παρατηρήσιμων εισόδων. Το ΔΠΧΑ 13 παρέχει οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας σε περιπτώσεις παρατηρούμενης μείωσης στον όγκο ή το επίπεδο δραστηριοτήτων (Fiechter & Novotny-Farkas, 2017).

Έτσι, για όλες τις αποτιμήσεις της εύλογης αξίας απαιτείται ταξινόμηση εντός της ιεραρχίας της εύλογης αξίας, η οποία ήταν απαραίτητη μόνο για χρηματοπιστωτικά μέσα (Fiechter & Novotny-Farkas, 2017). Οι δημοσιοποιήσεις που απαιτούνται από το ΔΠΧΑ 13 είναι σημαντικά περισσότερες για εκείνες τις επιμετρήσεις εύλογης αξίας που ταξινομούνται στο Επίπεδο 3.

Το ΔΠΧΑ 13 (Fiechter & Novotny-Farkas, 2017):

- (α) ορίζει την εύλογη αξία,
- (β) καθορίζει ένα ενιαίο ΔΠΧΑ πλαίσιο για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, και
- (γ) απαιτεί δημοσιοποιήσεις σχετικά με επιμετρήσεις εύλογης αξίας.

Η εύλογη αξία είναι μια επιμέτρηση που βασίζεται στην αγορά και σε συγκεκριμένες οντότητες. Για ορισμένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, ενδέχεται να είναι διαθέσιμες παρατηρήσιμες συναλλαγές στην αγορά ή πληροφορίες αγοράς (Lachmann et al., 2015). Για άλλα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού, ενδέχεται να μην υφίστανται διαθέσιμες παρατηρήσιμες συναλλαγές και πληροφορίες

στην αγορά. Ωστόσο, ο σκοπός της επιμέτρησης της εύλογης αξίας και στις δύο περιπτώσεις είναι ο ίδιος - η εκτίμηση της τιμής με την οποία θα πραγματοποιούταν κανονική συναλλαγή για την πώληση του περιουσιακού στοιχείου ή τη μεταβίβαση της υποχρέωσης μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά κατά την ημερομηνία επιμέτρησης (π.χ. τιμή εξόδου κατά την ημερομηνία αποτίμησης από την πλευρά ενός συμμετέχοντος στην αγορά που κατέχει το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση) (Gaynor et al., 2011).

Όταν η τιμή ενός πανομοιότυπου περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης δεν είναι παρατηρήσιμη, η οντότητα επιμετρά την εύλογη αξία χρησιμοποιώντας μια άλλη τεχνική αποτίμησης που μεγιστοποιεί τη χρήση των σχετικών παρατηρήσιμων εισροών και ελαχιστοποιεί τη χρήση μη παρατηρήσιμων εισροών (Gaynor et al., 2011). Επειδή η εύλογη αξία είναι μια επιμέτρηση βασισμένη στην αγορά, μετράται χρησιμοποιώντας τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά κατά την τιμολόγηση του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης, συμπεριλαμβανομένων των υποθέσεων σχετικά με τον κίνδυνο (Gaynor et al., 2011). Ως εκ τούτου, η πρόθεση της οντότητας να κατέχει ένα περιουσιακό στοιχείο ή να διακανονίσει ή να εκπληρώσει με άλλο τρόπο μια υποχρέωση δεν έχει σημασία κατά την επιμέτρηση της εύλογης αξίας.

Ο ορισμός της εύλογης αξίας επικεντρώνεται στα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις, διότι αποτελεί κύριο αντικείμενο λογιστικής επιμέτρησης. Επιπλέον, το παρόν ΔΠΧΑ εφαρμόζεται στους τίτλους συμμετοχής της οικονομικής οντότητας που αποτιμώνται στην εύλογη αξία (Artiach & Clarkson, 2013). Το ΔΠΧΑ 13 ορίζει την εύλογη αξία και παρέχει απαιτήσεις βασισμένες σε αρχές σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού της εύλογης αξίας για σκοπούς χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Ωστόσο, γενικά δεν παρέχει συγκεκριμένους κανόνες ή τρόπους λειτουργίας. Δεδομένης της ευρείας χρήσης των επιμετρήσεων της εύλογης αξίας στη λογιστική των διαφόρων ειδών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (τόσο χρηματοοικονομικών όσο και μη χρηματοοικονομικών), η παροχή λεπτομερών οδηγιών αποτίμησης δεν θεωρείται πρακτική (Artiach & Clarkson, 2013). Ως εκ τούτου, η εφαρμογή του ΔΠΧΑ 13 απαιτεί

σημαντική κριτική ικανότητα και χρήση των βασικών εννοιών του πλαισίου που βασίζεται στις αρχές του προτύπου για τις επιμετρήσεις εύλογης αξίας.

Πρωταρχικός στόχος του ΔΠΧΑ 13 είναι η αύξηση της συνέπειας και της συγκρισιμότητας των επιμετρήσεων της εύλογης αξίας που χρησιμοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις. Συνεπώς, παρέχει έναν κοινό στόχο κάθε φορά που το ΔΠΧΑ επιτρέπει ή απαιτεί τη επιμέτρηση της εύλογης αξίας, ανεξαρτήτως του είδους του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης που επιμετράται ή της οντότητας που την κατέχει (Edelstein et al., 2012). Ο σκοπός της επιμέτρησης της εύλογης αξίας είναι να εκτιμηθεί η τιμή στην οποία θα πραγματοποιηθεί μια συστηματική συναλλαγή μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά υπό τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης.

Σημειώνεται ότι η εύλογη αξία λαμβάνει υπόψη τις συνθήκες της αγοράς κατά την ημερομηνία μέτρησης, ενώ το ΣΔΔΠ υπογραμμίζει ότι η πρόθεση της επιμέτρησης είναι να μεταφέρει την τρέχουσα αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης κατά την ημερομηνία αποτίμησης και όχι την πιθανή αξία σε κάποια μελλοντική ημερομηνία. Επιπλέον, η επιμέτρηση της εύλογης αξίας δεν θεωρεί την πρόθεση της διοίκησης να πωλήσει το περιουσιακό στοιχείο ή να μεταβιβάσει την υποχρέωση κατά την ημερομηνία αποτίμησης (Goncharov et al., 2014). Αντιθέτως, αντιπροσωπεύει μια επιμέτρηση βάσει αγοράς που προβλέπει μια υποθετική συναλλαγή μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης.

Επομένως, το ΔΠΧΑ 13 καθιστά σαφές ότι ο στόχος της επιμέτρησης της εύλογης αξίας παραμένει ο ίδιος, ανεξάρτητα από τον λόγο της επιμέτρησης ή την έκταση των διαθέσιμων παρατηρήσεων για την υποστήριξη της επιμέτρησης. Ενώ το πρότυπο απαιτεί προτεραιότητα στις εισροές που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας με βάση τη σχετική αξιοπιστία τους, η φύση των εισροών δεν επηρεάζει τον στόχο της επιμέτρησης (Goncharov et al., 2014). Έτσι, η απαίτηση καθορισμού μιας τιμής εξόδου υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς συνεχίζει να υφίσταται επειδή η αναφερόμενη οντότητα δεν μπορεί να παρακολουθεί παρόμοια

περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που πραγματοποιούνται κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης (Manchiraju et al., 2016).

Ακόμη και όταν εκτιμάται η εύλογη αξία με τη χρήση σημαντικών μη παρατηρήσιμων εισροών (διότι δεν υπάρχουν παρατηρήσιμες εισροές), ο στόχος είναι να καθοριστεί μια τιμή εξόδου βασισμένη στις παραδοχές που θα λαμβάνονταν υπόψη από τους συμμετέχοντες στην αγορά κατά τη συναλλαγή για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης σχετικά με τον κίνδυνο (Manchiraju et al., 2016). Αυτό ενδεχομένως απαιτεί την καταχώρηση ενός ασφαλιστρου κινδύνου (risk premium) στην επιμέτρηση για την αποζημίωση των συμμετεχόντων στην αγορά για την αβεβαιότητα που είναι εγγενής στις αναμενόμενες ταμειακές ροές του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης που επιμετράται.

2.5 Διαφορά λογιστικής εύλογης αξίας και ιστορικού κόστους

Η λογιστική του ιστορικού κόστους και η λογιστική mark-to-market ή της εύλογης αξίας είναι δύο μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την καταγραφή της τιμής ή της αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου. Το ιστορικό κόστος μετρά την αξία του αρχικού κόστους ενός περιουσιακού στοιχείου, ενώ η λογιστική της εύλογης αξίας επισημαίνει την τρέχουσα τιμή τη αγοράς του περιουσιακού στοιχείου (Riedl & Serafeim, 2011).

Η λογιστική του ιστορικού κόστους είναι μια λογιστική μέθοδος στην οποία τα περιουσιακά στοιχεία που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις μιας εταιρείας καταγράφονται με βάση την τιμή στην οποία αποκτήθηκαν. Σύμφωνα με τις Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές (GAAP) στις Ηνωμένες Πολιτείες, η αρχή του ιστορικού κόστους υπολογίζει τα στοιχεία του ενεργητικού του ισολογισμού μιας επιχείρησης με βάση το ποσό του κεφαλαίου που δαπανήθηκε για την αγορά του περιουσιακού στοιχείου. Αυτή η μέθοδος βασίζεται στις προηγούμενες συναλλαγές μιας εταιρείας και είναι συντηρητική, ευκολότερη στον υπολογισμό και αξιόπιστη (Riedl & Serafeim, 2011). Ωστόσο, το ιστορικό κόστος ενός στοιχείου ενδέχεται να μην είναι ακριβές. Για παράδειγμα, εάν μια επιχείρηση αγόρασε ένα κτίριο πριν από 60 χρόνια, η αγοραία αξία

του κτιρίου θα μπορούσε να είναι πολύ μεγαλύτερη από ό, τι δείχνουν τα αποτελέσματα του ισολογισμού (Riedl & Serafeim, 2011).

Επιπλέον, αν υποθέσουμε ότι η εταιρεία ABC αγόρασε πολλά ακίνητα στη Νέα Υόρκη πριν από 100 χρόνια για \$ 50.000, σύμφωνα με τη λογιστική ιστορικού κόστους, το κόστος των ακινήτων που καταγράφονται στον ισολογισμό είναι \$ 50.000. Ωστόσο, ένας εκτιμητής ακινήτων εκτιμά όλα τα ακίνητα και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η αναμενόμενη αγοραία αξία είναι 50 εκατομμύρια δολάρια. Λόγω αυτής της ασυμφωνίας, ορισμένοι καταγράφουν περιουσιακά στοιχεία με βάση την εμπορική αξία ή την εύλογη αξία κατά την υποβολή των οικονομικών καταστάσεων (Glover et al., 2017).

Η λογιστική mark-to-market καταχωρεί την τρέχουσα τιμή αγοράς ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης στις οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών. Η λογιστική της εύλογης αξίας είναι μια προσέγγιση λογιστικής που χρησιμοποιούν οι εταιρείες για να αναφέρουν τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις τους σε εκτιμώμενες τιμές, τις οποίες θα λάμβαναν εάν επρόκειτο να πωλήσουν τα περιουσιακά στοιχεία ή τις υποχρεώσεις που θα κατέβαλλαν, εάν επρόκειτο να μειώσουν τις υποχρεώσεις τους (Glover et al., 2017). Η λογιστική mark-to-market στοχεύει να καταστήσει τις οικονομικές λογιστικές πληροφορίες πιο ακριβείς και σχετικές. Ωστόσο, αυτό μπορεί να αποτελεί πρόβλημα όταν οι τιμές της αγοράς είναι σε μεγάλο βαθμό κυμαινόμενες (Glover et al., 2017).

Τα προβλήματα της λογιστικής της εύλογης αξίας έγιναν έντονα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης 2007-2008. Οι εταιρείες και οι τράπεζες χρησιμοποιούσαν τη λογιστική της εύλογης αξίας, η οποία προκάλεσε την αύξηση των επιμετρικών επιδόσεων μέχρι τη χρηματοπιστωτική κρίση. Καθώς οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων των εταιρειών αυξάνονταν λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης στην αγορά κατοικιών, τα κέρδη που υπολογίστηκαν με βάση την προσέγγιση της εύλογης αξίας καταχωρήθηκαν ως καθαρά έσοδα των εταιρειών (Fortin et al., 2017). Ωστόσο, σημειώθηκε ραγδαία πτώση στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων και ασκήθηκε έντονη κριτική στη λογιστική της εύλογης αξίας. Όταν εμφανίζεται μια απρόβλεπτη διακύμανση των τιμών, η λογιστική mark-to-market αποδεικνύεται ανακριβής. Σε αντίθεση με τη λογιστική mark-to-market,

με τη λογιστική ιστορικού κόστους, το κόστος παραμένει το ίδιο, γεγονός που θα μπορούσε να ήταν χρήσιμο κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης (Fortin et al., 2017).

2.6 Ζητήματα που προκύπτουν από τη λογιστική εύλογης αξίας

Ο έλεγχος των επιμετρήσεων εύλογης αξίας είναι μία ιδιαίτερα δύσκολη διαδικασία λόγω του υψηλού βαθμού υποκειμενικότητας και της μεγάλης αβεβαιότητας επιμέτρησης που σχετίζεται με ορισμένες επιμετρήσεις εύλογης αξίας (Glover et al., 2017). Η πρόκληση επιδεινώνεται όταν τα πρότυπα ελέγχου παρέχουν περιορισμένες και, κατά καιρούς, ασαφείς οδηγίες. Τα τρέχοντα πρότυπα που σχετίζονται με τον έλεγχο των επιμετρήσεων εύλογης αξίας και τη χρήση ειδικού προσωπικού παρέχουν καταλόγους πιθανών διαδικασιών ελέγχου με σχετικά ελάχιστη καθοδήγηση (Griffin, 2014).

Για παράδειγμα, το λογιστικό πρότυπο AS 2502 επιτρέπει στους ελεγκτές να επιλέξουν από τρεις ουσιαστικές προσεγγίσεις: (1) τους ελέγχους των υποθέσεων της διοίκησης, το μοντέλο αποτίμησης και τα υποκείμενα δεδομένα, (2) κατάρτιση ανεξάρτητης εκτίμησης και (3) επανεξέταση των μεταγενέστερων γεγονότων και συναλλαγών. Αν και τα ευρήματα των ελέγχων και οι προηγούμενες έρευνες έχουν επικριθεί ως προς την επιλογή για την ουσιαστική προσέγγιση (Griffith, 2014), τα υφιστάμενα πρότυπα δεν παρέχουν προφανή κατάταξη ή προτίμηση για μια προσέγγιση έναντι άλλης ή ποτέ ένας συνδυασμός προσεγγίσεων είναι απαραίτητος. Ως εκ τούτου, οι ελεγκτές οφείλουν να διαθέτουν ιδιαίτερη επαγγελματική κρίση για να καθορίσουν τη στρατηγική ελέγχου τους για τις επιμετρήσεις εύλογης αξίας.

Η υψηλή συχνότητα των ελέγχων αναφέρει ανεπάρκειες των επιθεωρήσεων γύρω από τους ελέγχους των επιμετρήσεων εύλογης αξίας, γεγονός που δεν προκαλεί έκπληξη, δεδομένης της πολυπλοκότητας των καθηκόντων, της ασάφειας στα υπάρχοντα ελεγκτικά πρότυπα και του κενού των επιμετρήσεων εύλογης αξίας (που υποδηλώνει ότι οι ελεγκτές ενδέχεται να διαφωνούν σχετικά με το ποια συνιστούν επαρκή κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια) (Du et al., 2014). Η συχνότητα των αναφερθέντων ελλείψεων έχει αυξηθεί, ενώ τα ζητήματα ελέγχου που συνδέονται με την αποτίμηση (π.χ. αξιολόγηση

της λογικότητας των υποκείμενων υποθέσεων της διοίκησης και των μεθόδων αποτίμησης) παραμένουν μία από τις κύριες ελλείψεις που παρατηρήθηκαν (Lachmann et al., 2015) .

Οι υπάρχουσες έρευνες υποδεικνύουν ότι, υπό ορισμένες συνθήκες, οι ελεγκτές ενδέχεται να μην έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και εμπειρογνωμοσύνη για να αξιολογήσουν κατάλληλα τη λογικότητα των επιμετρήσεων εύλογης αξίας της διοίκησης (Lachmann et al., 2015). Για να αντεπεξέλθουν στις προκλήσεις του ελέγχου των σύνθετων επιμετρήσεων εύλογης αξίας, οι ελεγκτές συχνά στρέφονται στις υπηρεσίες τιμολόγησης και στους ειδικούς εκτιμητές για την εκτίμηση σύνθετων οικονομικών και χρηματοοικονομικών μοντέλων (Griffit, 2014) . Ωστόσο, η εκτεταμένη εξάρτηση από τις υπηρεσίες τιμολόγησης και τους ειδικούς εκτιμητές έχει οδηγήσει σε επικρίσεις (Palea & Maino, 2013).

Επιπλέον, η έρευνα στον τομέα του ελέγχου των επιμετρήσεων εύλογης αξίας κρίνεται περιορισμένη (Palea & Maino, 2013; Bostwick et al., 2016). Τόσο οι Palea & Maino, (2013), όσο και οι Bostwick et al. (2016) εστιάζουν στην καλύτερη κατανόηση της διαδικασίας ελέγχου των επιμετρήσεων εύλογης αξίας και για τον εντοπισμό σημαντικών ζητημάτων. Άλλες μελέτες, χρησιμοποιώντας ημιδομημένες συνεντεύξεις και έρευνες στον σχετικό τομέα, αρχίζουν να συμπληρώνουν αυτήν την έλλειψη στη βιβλιογραφία (Evans et al., 2014). Η ποιοτική έρευνα παρέχει πολυάριθμες παρατηρήσεις από τους επαγγελματίες για την καλύτερη κατανόηση ενός νέου φαινομένου, όπως η διαδικασία ελέγχου των σύνθετων επιμετρήσεων εύλογης αξίας σε ένα ρυθμιζόμενο περιβάλλον παρέχοντας στη μελλοντική έρευνα πιο ουσιαστικές κατευθύνσεις σχετικές με τους επαγγελματίες, ρυθμιστές και όσους καθορίζουν τα πρότυπα.

Χρησιμοποιώντας ημιδομημένες συνεντεύξεις, ο Linsmeier (2011) συγκεντρώνει τις απόψεις των συνεργατών και των ανώτερων διευθυντικών στελεχών σχετικά με την τυπική διαδικασία ελέγχου των πολύπλοκων εκτιμήσεων για τον προσδιορισμό των τομέων βελτίωσης. Τα αποτελέσματά τους υποδεικνύουν ότι οι ελεγκτές παρουσιάζουν υπερβολική εξάρτηση από τις υποθέσεις της διοίκησης, δεν καταφέρνουν να

συμβιβάσουν αντικρουόμενες αποδείξεις και αντιμετωπίζουν δυσκολίες συντονισμού με τους ειδικούς της επιχείρησης.

Ο Griffith (2014) επίσης χρησιμοποιεί ημιδομημένες συνεντεύξεις σε λογιστές και ελεγκτές για να εντοπίσει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν όταν χρησιμοποιούν βοήθεια από τους εμπειρογνώμονες εσωτερικής αποτίμησης. Οι Evans et al. (2014) παρέχουν στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι η αξιολόγηση της λογικότητας των υποθέσεων και των μεθόδων της διοίκησης είναι μία από τις πιο συχνές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ελεγκτές κατά τον έλεγχο των εξαιρετικά δύσκολων επιμετρήσεων εύλογης αξίας, δεδομένης της υποκειμενικής φύσης των υποθέσεων των μοντέλων και των μεθόδων αποτίμησης. Τέλος, ο Glover et al. (2017) διαπιστώνουν ότι η υπερβολική αβεβαιότητα μέτρησης των επιμετρήσεων εύλογης αξίας επιδεινώνει περαιτέρω το κενό των επιμετρήσεων εύλογης αξίας και αυξάνει την πολυπλοκότητα των εργασιών και αμφισβητεί το αν η ακρίβεια που αναμένεται από το Συμβούλιο Λογιστικής Εποπτείας των Εταιρειών Δημοσίου Ενδιαφέροντος (Public Company Accounting Oversight Board - PCAOB) κατά τον έλεγχο πολύπλοκων επιμετρήσεων εύλογης αξίας είναι πραγματικά εφικτή.

Εννοιολογικά, η προσέγγιση για τον έλεγχο των εύλογων αξιών είναι μια λογική επέκταση της προσέγγισης που υιοθετείται συνήθως για τον έλεγχο άλλων τύπων λογιστικών εκτιμήσεων, όπως η πρόβλεψη εξόδων εγγύησης και αποζημιώσεων για επισφαλείς απαιτήσεις (Majors, 2016). Ωστόσο, η ανάγκη ιδιαίτερης προσοχής στα θέματα λογιστικής εύλογης αξίας προκύπτει από την αυξανόμενη επικράτησή της στα λογιστικά πρότυπα και από το βαθμό στον οποίο τα μοντέλα αποτίμησης που βασίζονται σε ορισμένες εκτιμήσεις της εύλογης αξίας είναι τεχνικά πολύπλοκα, ποικίλλουν από κλάδο σε κλάδο και βασίζονται σε μη παρατηρήσιμες εισροές (Majors, 2016).

Στο Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο (ISA) 540, οι λογιστικές εκτιμήσεις ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των λογιστικών εκτιμήσεων εύλογης αξίας, και οι σχετικές δημοσιοποιήσεις περιγράφουν τη γενική προσέγγιση ελέγχου για τις εκτιμήσεις, συμπεριλαμβανομένων των εύλογων αξιών. Το πρότυπο αυτό εκδόθηκε από τον Διεθνή Οργανισμό Ελεγκτικών Προτύπων (IASB) τον Φεβρουάριο του 2008 και αντικατέστησε

το ISA 545, το οποίο είχε επικεντρωθεί αποκλειστικά σε θέματα ειδικά για τη λογιστική εύλογης αξίας (Majors, 2016).

Το ISA 540 προσαρμόζεται στο μοντέλο κινδύνου ελέγχου και απαιτεί από τον ελεγκτή ιδιαίτερη προσοχή σε τομείς των λογιστικών εκτιμήσεων που συνεπάγονται υψηλότερο κίνδυνο, λογιστική κρίση και πιθανή μεροληψία. Κατά την εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας που σχετίζονται με εκτιμήσεις της εύλογης αξίας, οι ελεγκτές επιθυμούν να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο η διοίκηση καταλήγει στις εκτιμήσεις της και τα δεδομένα στα οποία βασίζονται (Sellhorn & Stier, 2017). Για την ανάπτυξη αυτής της κατανόησης, ο ελεγκτής θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να εξετάσει τους σχετικούς εσωτερικούς ελέγχους, τα χρησιμοποιούμενα μοντέλα αποτίμησης, τη χρήση εμπειρογνομόνων από τη διοίκηση και τις υποθέσεις στις οποίες βασίζεται η εκτίμηση (Sellhorn & Stier, 2017).

Σε απάντηση σε τυχόν προσδιορισμένους κινδύνους, ο ελεγκτής πρέπει να αναλάβει μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες ενέργειες: (1) να εξετάσει τη συνάφεια των γεγονότων μετά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, (2) να ελέγξει τον τρόπο με τον οποίο η διοίκηση προέβη στην εκτίμησή του και τα υποκείμενα δεδομένα για την καταλληλότητα των μεθόδων μέτρησης και τις υποθέσεις που χρησιμοποιούνται, (3) δοκιμή της αποτελεσματικότητας των σχετικών ελέγχων, και (4) ανάπτυξη ανεξάρτητης τελικής τήρησης ή συμμόρφωσης με τις εκτιμήσεις της διοίκησης. Η διαπίστωση ότι οι αμοιβές και οι δεσμεύσεις υπόκεινται σε ανενεργές αγορές εκτιμάται ότι αποτελούν ιδιαίτερες προκλήσεις για τους ελεγκτές. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι Lin et al. (2017) υποστηρίζουν ότι οι τιμές προκύπτουν από τις προβλέψεις μεταβλητών όπως τα επιτόκια, τα πιστωτικά περιθώρια, οι τιμές των κατοικιών, το ποσοστό αθέτησης κτλ., αλλά οι προβλέψεις αυτές είναι εξαιρετικά δύσκολες, υποκειμενικές και επομένως δύσκολο να ελεγχθούν.

Πράγματι, ο Majors (2016) υποστηρίζει ότι σε ορισμένες περιπτώσεις θα ήταν αδύνατη για τους ελεγκτές η επιβεβαίωση των τιμών αυτών ή ακόμα και να δημιουργηθούν εκτιμήσεις από την πλευρά των διοικήσεων. Οι διαχειριστές μπορούν τελικά να ισχυριστούν ότι γνωρίζουν τον κλάδο τους και τα ποσά στα οποία θα

μπορούσαν να πωληθούν τα περιουσιακά στοιχεία. Αν και αυτό δεν μπορεί να αντιπροσωπεύει όλες τις εκτιμήσεις επιπέδου 3, είναι σαφές ότι αυτές οι εκτιμήσεις θέτουν σημαντικές απαιτήσεις στις τεχνικές γνώσεις των ελεγκτών σχετικά με τις τεχνικές αποτίμησης και τις σχετικές ελεγκτικές διαδικασίες. Αυτή η γνώση θα πρέπει να συμπληρωθεί με επαγγελματική κριτική σκέψη και κρίση και, στην κατάσταση που περιγράφεται από τον Majors (2016), δεξιότητες διαπραγμάτευσης και ηθικό θάρρος.

Όμως, σε ποιο βαθμό οι ελεγκτές είναι τεχνικά προετοιμασμένοι για τις προκλήσεις που παρουσιάζει η λογιστική εύλογης αξίας; Οι ανησυχίες εκφράστηκαν ανοιχτά σχετικά με την ετοιμότητα των ελεγκτών από τη πλευρά των λογιστών, επαγγελματιών και ακαδημαϊκών (Bostwick et al., 2016). Σύμφωνα με τον Siekkinen (2017), οι ελεγκτές δεν μπορούν να έχουν εκτεταμένη κατάρτιση σε τεχνικές αποτίμησης για να επαληθεύσουν ότι οι εταιρείες έχουν κάνει τις σωστές επιλογές. Η χρήση εξωτερικών εμπειρογνομόνων αποτίμησης είναι ένας τρόπος για τις ελεγκτικές εταιρείες να αντιμετωπίσουν την έλλειψη εξειδικευμένης εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα της αποτίμησης. Ωστόσο, οι ελεγκτές πρέπει να έχουν επαρκείς γνώσεις και δεξιότητες για να είναι σε θέση να κατανοούν, να ελέγχουν και να αξιολογούν αποτελεσματικά το έργο οποιουδήποτε εμπειρογνώμονα απασχολείται υπό την ιδιότητα αυτή.

Οι βασικές αποφάσεις για τους ελεγκτές περιλαμβάνουν την αντίληψη της περίπτωσης για τη χρήση εμπειρογνομόνων και την αξιοποίηση της συνεισφοράς τους (Bostwick et al., 2016). Οι ελεγκτές θα πρέπει επίσης να είναι ενήμεροι για την υποκειμενικότητα που εμπλέκεται στις αποτιμήσεις (ιδιαίτερα εκείνες στο Επίπεδο 3), ανεξάρτητα από τη χρήση εμπειρογνομόνων. Ο Ayres (2016) υποστηρίζει ότι μακροπρόθεσμα δεν είναι προς το κοινό συμφέρον οι ελεγκτές να βασίζονται σε εξωτερικές εκτιμήσεις. Αντίθετα, οι ελεγκτές πρέπει να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες των εμπειρογνομόνων αποτίμησης προκειμένου να επαληθεύσουν άμεσα τις αποτιμήσεις τους.

Το αν αυτό είναι εφικτό, ή μάλιστα επιθυμητό θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω σε μελλοντικές έρευνες. Δεδομένου του βαθμού επαγγελματικής κρίσης που απαιτείται για τον έλεγχο των αποτιμήσεων επιπέδου 2 και 3, πρέπει να γίνει δεκτή η

πιθανότητα προκατάληψης εκ μέρους του ελεγκτή. Κατά την εξέταση αυτού του ζητήματος, οι Kimbro & Xu (2016) επισημαίνουν ότι οι ελεγκτές πρέπει να είναι προσεκτικοί ώστε να μην ενδίδουν σε ζητήματα προκατάληψης επιβεβαίωσης, δηλαδή την τάση να αναζητούν στοιχεία που επιβεβαιώνουν τις υποθέσεις της διοίκησης. Οι ερευνητές σημειώνουν ότι το ισχύον αμερικανικό πρότυπο ελέγχου που αφορά την λογιστική της εύλογης αξίας υποδηλώνει πως οι ελεγκτές λαμβάνουν αποδεικτικά στοιχεία που υποστηρίζουν τις υποθέσεις της διοίκησης και, ως εκ τούτου, ενδέχεται να οδηγήσουν ακούσια τους ελεγκτές σε περιπτώσεις προκατάληψης.

3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Ερευνητική μέθοδος

Η ερευνητική μέθοδος που ακολουθήθηκε περιλαμβάνει ποσοτική σε σχέση με την ποιοτική έρευνα, επιλέγοντας ως εργαλείο το δομημένο ερωτηματολόγιο. Αν και η ποσοτική έρευνα είναι σε θέση να παράγει αξιόπιστα αποτελέσματα, δεδομένου ότι δεν εμπλέκεται το υπόβαθρο του ερευνητή στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων όπως στις ποιοτικές έρευνες, εντούτοις υπάρχουν και κάποιοι περιορισμοί της επιλογής της μεθόδου. Συγκεκριμένα, ιδιαίτερα για την εξέταση της εφαρμογής της εύλογης αξίας στις οικονομικές καταστάσεις, ενδεχομένως η ευχέρεια εις βάθος ανάλυσης μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων να παρείχε μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα σχετικά με τους λόγους για τους οποίους η εφαρμογή της είναι χρήσιμη, κατάλληλη, αλλά και πληρέστερη αναφορά στις προκλήσεις και γιατί εντοπίζονται και στις στρατηγικές βελτίωσής τους (Pedhazur & Schmelkin, 1991). Παρόλα αυτά, καθώς το δομημένο ερωτηματολόγιο αποτελεί λιγότερο χρονοβόρα διαδικασία σε σχέση με τις ημιδομημένες συνεντεύξεις, αλλά και το γεγονός ότι υπάρχει ήδη προηγούμενη έρευνα των Kumarasiri & Fischer (2011) που διερεύνησαν το θέμα αυτό στη Σρι Λάνκα με δομημένο ερωτηματολόγιο, αποτελεί τη βάση για τη διερεύνηση του φαινομένου και στην Ελλάδα με τη χρήση της κλίμακας αυτής.

3.2 Ανάπτυξη ερωτηματολογίου

Η ανάπτυξη του ερωτηματολογίου βασίστηκε στην έρευνα των Kumarasiri & Fischer (2011). Η πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων ελεγκτών και τα στοιχεία των ελεγκτικών επιχειρήσεων στις οποίες εργάζονται, όπως τα έτη λειτουργίας και ο αριθμός των εργαζόμενων. Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει ερωτήσεις αναφορικά με τη χρησιμότητα της λογιστικής εύλογης αξίας σε σχέση με τη λογιστική σε ταμειακή βάση (6 ερωτήσεις), τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ελεγκτές με την εφαρμογή της εύλογης αξίας (9 ερωτήσεις), την καταλληλότητά της για την ελληνική πραγματικότητα (2 ερωτήσεις) και τέλος στρατηγικές που προτείνουν οι ελεγκτές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων (5

ερωτήσεις). Όλες οι ερωτήσεις είναι δομημένες σε πενταβάθμια κλίμακα Likert (1=Διαφωνώ απόλυτα, 5=Συμφωνώ απόλυτα). Εκτός από την ανάλυση των σχετικών συχνοτήτων κάθε ερώτησης, δημιουργήθηκαν και οι μεταβλητές της χρησιμότητας, των προκλήσεων και της καταλληλότητας, με βάση το μέσο όρο των απαντήσεων που δόθηκαν σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων. Δεδομένου ότι οι ερωτήσεις στην ενότητα της χρησιμότητας έχουν θετική διάσταση ως προς την εφαρμογή της εύλογης αξίας, μέσος όρος άνω του 3 υποδηλώνει μεγάλη χρησιμότητα. Ως προς τις προκλήσεις, μέσος όρος άνω του 3 ομοίως δείχνει ότι οι ελεγκτές αντιμετωπίζουν μεγάλες προκλήσεις ως προς την εφαρμογή της εύλογης αξίας. Ως προς την καταλληλότητα, μέσος όρος άνω του 3 ομοίως δείχνει συμβατότητα μεταξύ της ελληνικής πραγματικότητας και του προτύπου.

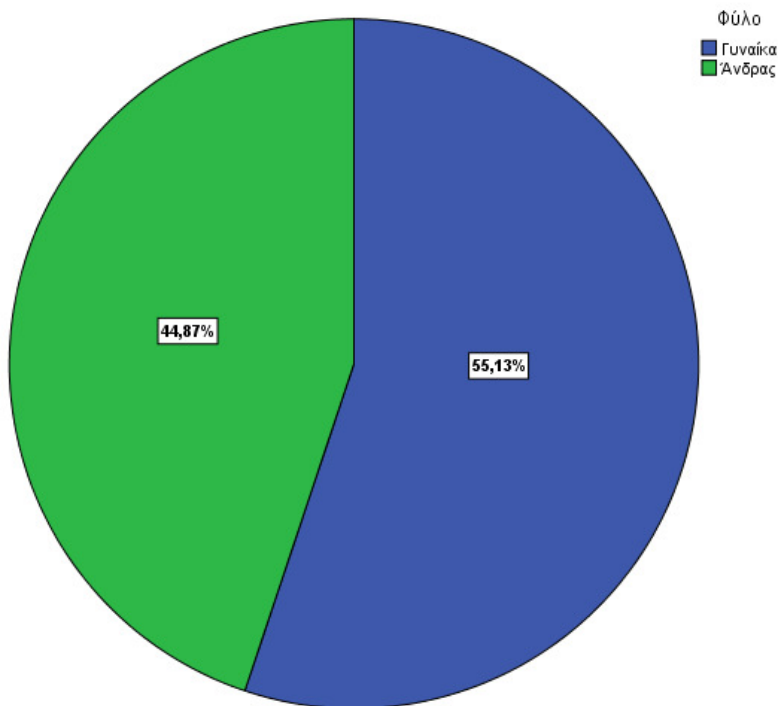
3.3 Δείγμα έρευνας

Εστάλησαν ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια στις 48 πιστοποιημένες ελεγκτικές εταιρείες σύμφωνα με την ΕΛΤΕ και λήφθηκε απόκριση από τις 10. Η διαδικασία αποστολής των ερωτηματολογίων ξεκίνησε 2/5/18 και η λήψη όλων των αποτελεσμάτων ολοκληρώθηκε 31/5/18. Το δείγμα της έρευνας περιλαμβάνει συνολικά 78 συμμετέχοντες, αφού από κάθε ελεγκτική εταιρεία απάντησαν περισσότεροι από ένας ελεγκτές. Το δείγμα της έρευνας είναι ουσιαστικά ένα δείγμα ευκολίας (Pedhazur & Schmelkin, 1991), αφού η ερευνήτρια αφού βρήκε τα στοιχεία επικοινωνίας και συγκεκριμένα διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, απέστειλε μηνύματα και συμμετείχαν στην έρευνα όσοι ελεγκτές ήταν διατεθειμένοι να συμμετέχουν στην έρευνα. Το δείγμα λοιπόν δεν είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού που εξετάζεται, δηλαδή οι ορκωτοί ελεγκτές στην Ελλάδα. Άρα, τα αποτελέσματα που θα προκύψουν δεν μπορούν να γενικευτούν στο σύνολο του πληθυσμού (Pedhazur & Schmelkin, 1991).

4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

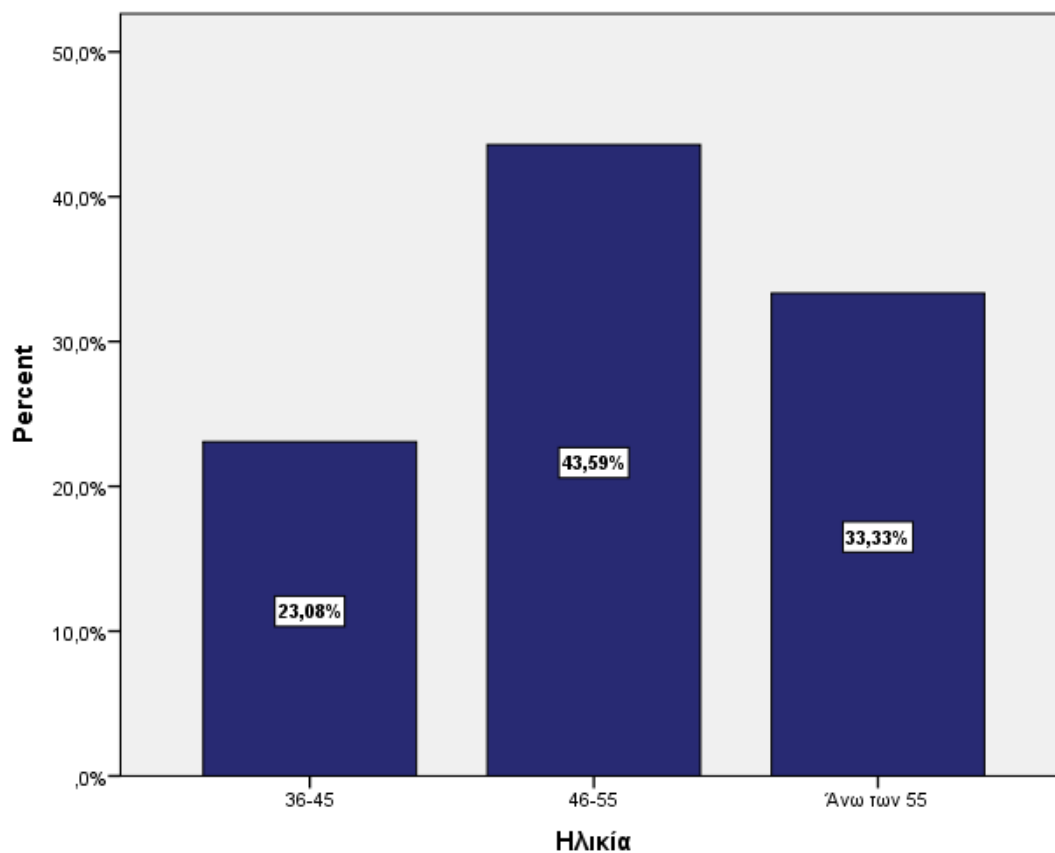
4.1 Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων ελεγκτών του δείγματος.

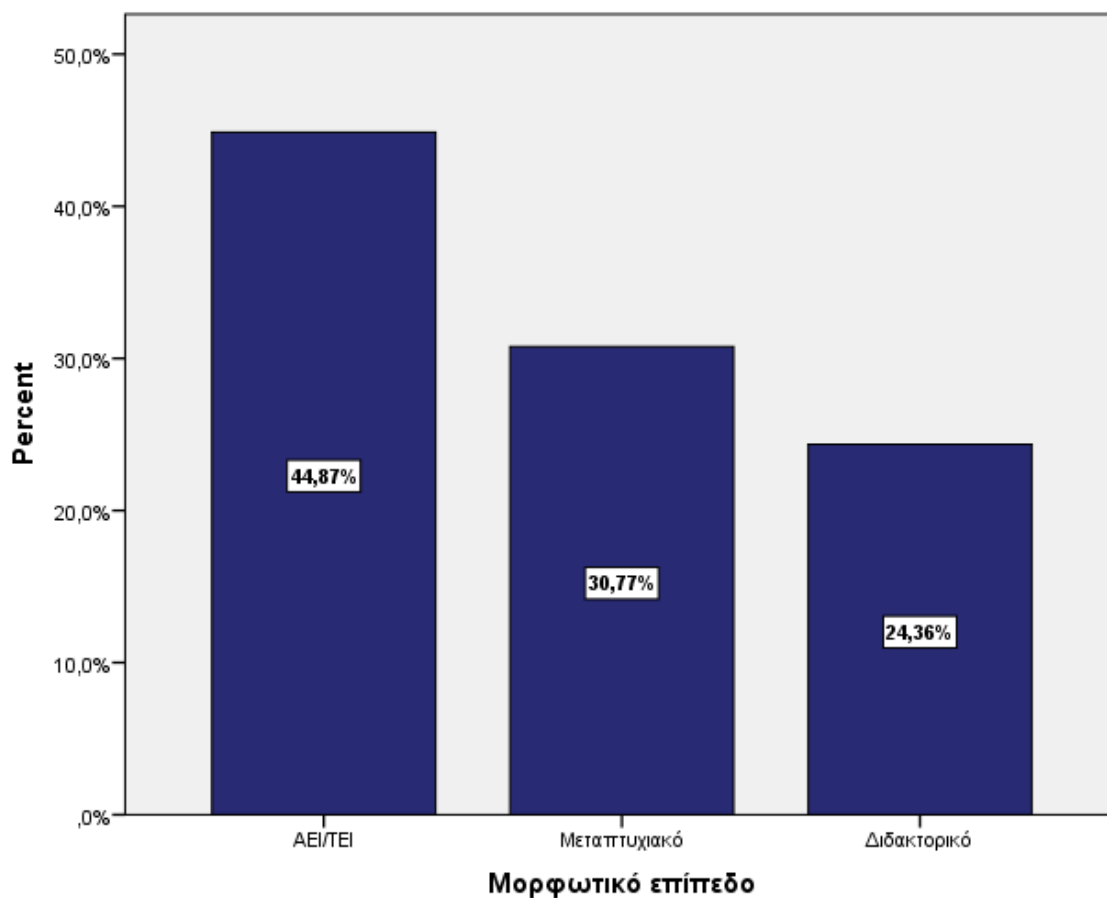
Γράφημα 1: Σύνθεση δείγματος ως προς το φύλο

Όπως είναι φανερό στο παραπάνω γράφημα, το 55% των συμμετεχόντων είναι γυναίκες, ενώ το 45% άνδρες.

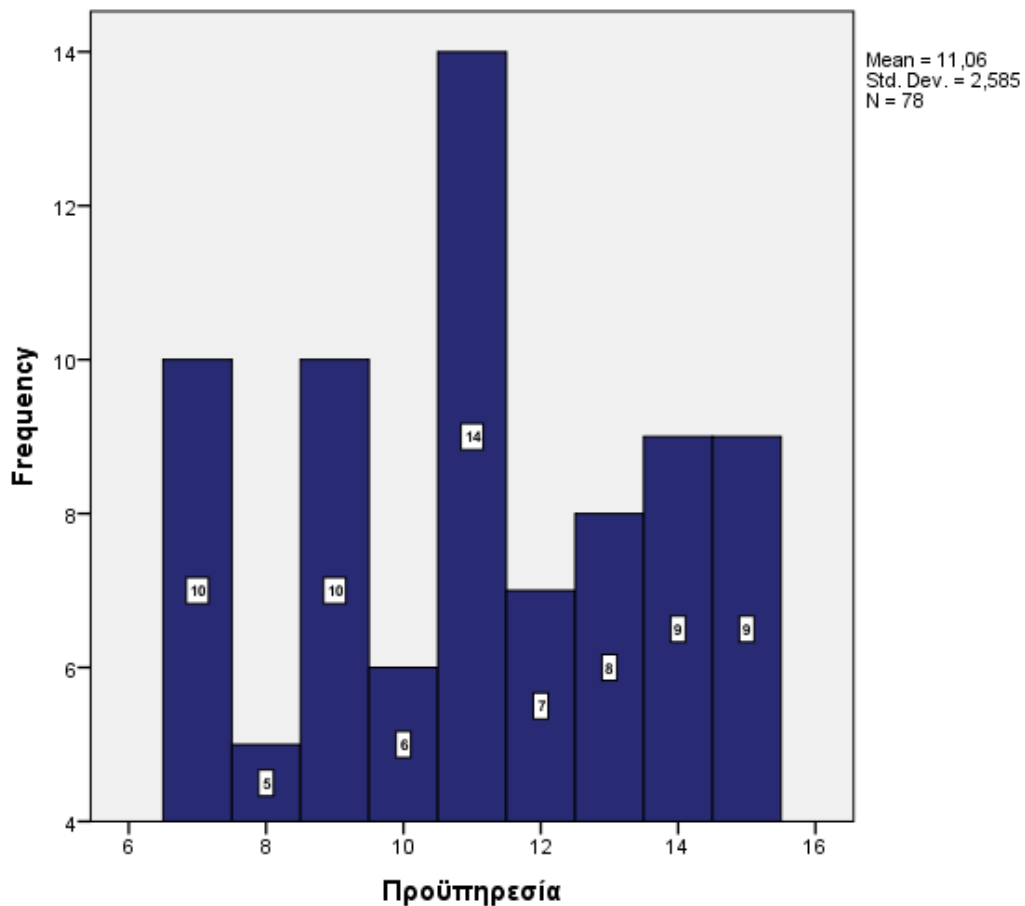
Γράφημα 2: Σύνθεση δείγματος ως προς την ηλικία

Όπως προκύπτει από το παραπάνω γράφημα, το 44% των συμμετεχόντων ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 46-55, το 33% στην ηλικιακή ομάδα άνω των 55, ενώ το εναπομείναν 24% στην ηλικιακή ομάδα 36-45.

Γράφημα 3: Σύνθεση δείγματος ως προς το μορφωτικό επίπεδο

Ως προς το μορφωτικό επίπεδο, οι συμμετέχοντες ελεγκτές είναι κάτοχοι πτυχίου ΑΕΙ/ΤΕΙ σε ποσοστό 45%, ενώ ακολουθούν οι κάτοχοι μεταπτυχιακού σε ποσοστό 31% και οι κάτοχοι διδακτορικού σε ποσοστό 24%.

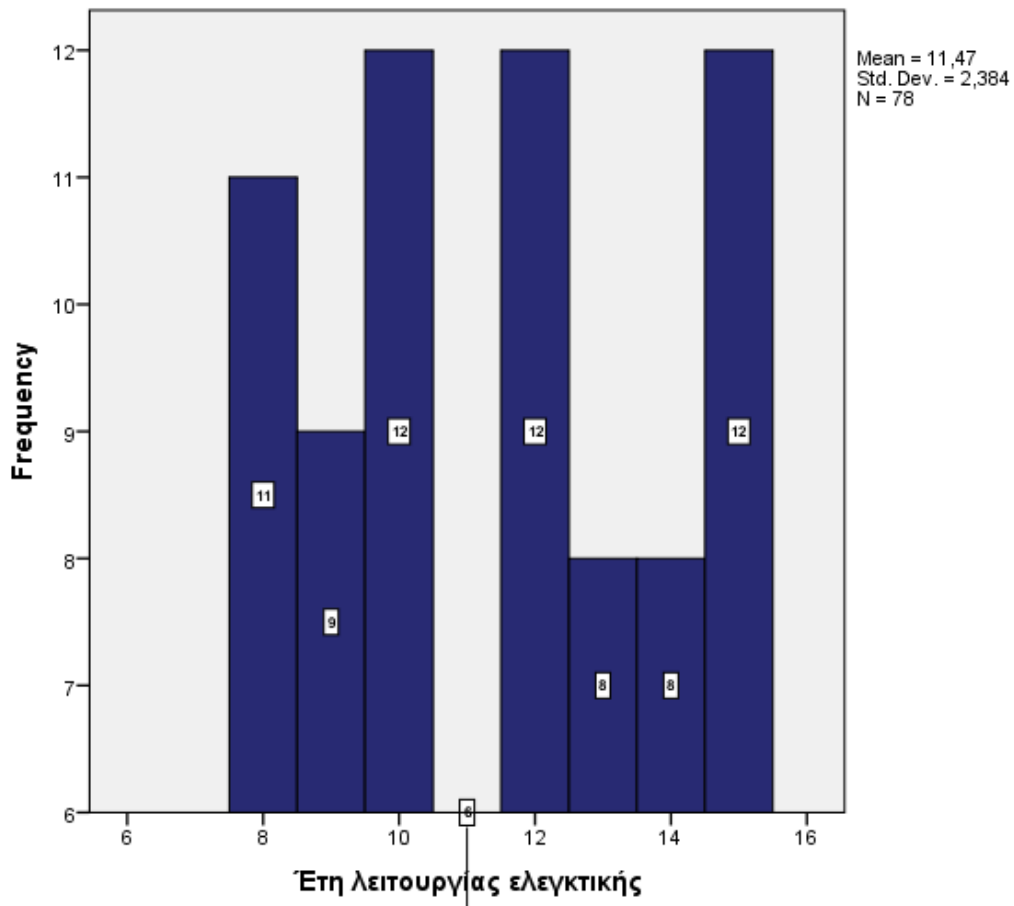

Γράφημα 4: Προϋπηρεσία συμμετεχόντων σε έτη

Όπως δείχνει το παραπάνω ιστόγραμμα συχνοτήτων, κατά μέσο όρο οι συμμετέχοντες έχουν 11 έτη προϋπηρεσίας, με τυπική απόκλιση περίπου 3 ετών. Όπως είναι φανερό από το ιστόγραμμα, ο μεγαλύτερος όγκος απαντήσεων βρίσκεται μεταξύ 7 και 11 ετών προϋπηρεσίας.

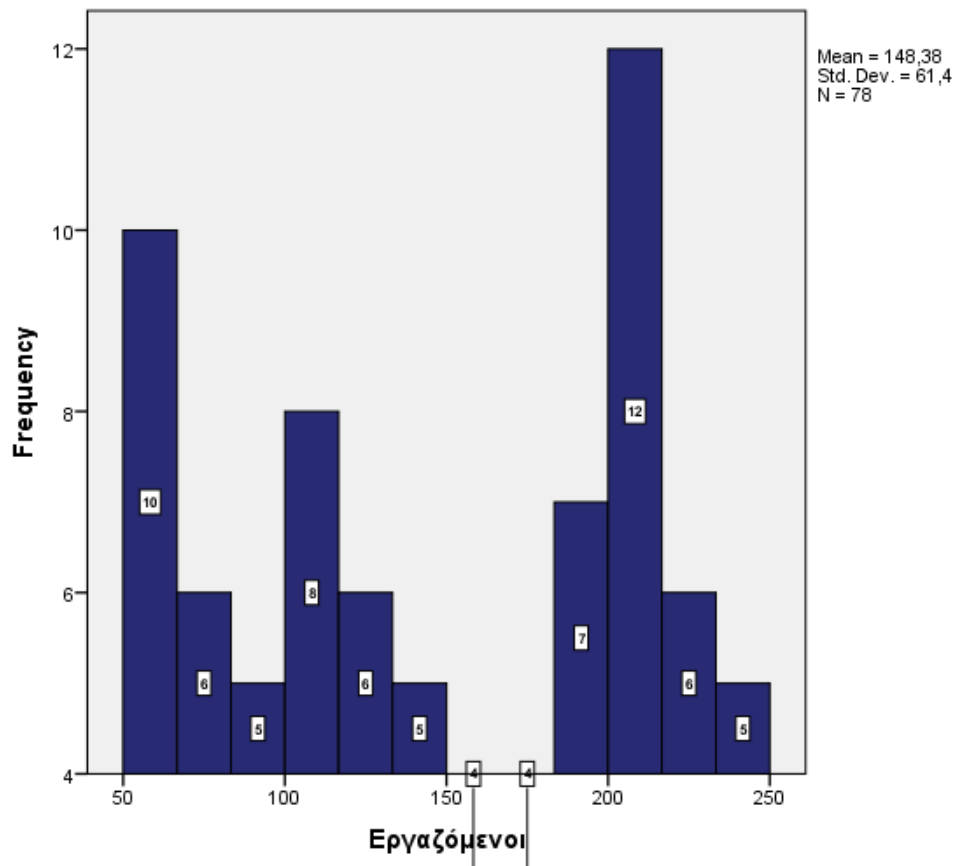
4.2 Στοιχεία επιχειρήσεων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα στοιχεία των συμμετεχόντων ελεγκτικών επιχειρήσεων στις οποίες εργάζονται οι συμμετέχοντες.

Γράφημα 5: Έτη λειτουργίας ελεγκτικής επιχείρησης

Το παραπάνω ιστόγραμμα δείχνει ότι κατά μέσο όρο οι ελεγκτικές επιχειρήσεις του δείγματος λειτουργούν 11 έτη με τυπική απόκλιση δύο ετών.

Γράφημα 6: Εργαζόμενοι ελεγκτικών επιχειρήσεων δείγματος

Ως προς τους εργαζόμενους, οι ελεγκτικές επιχειρήσεις του δείγματος έχουν κατά μέσο όρο 148 εργαζόμενους, με τυπική απόκλιση 61 εργαζόμενων. Οι περισσότερες απαντήσεις φαίνεται πως συγκεντρώνονται μεταξύ των 50 και 150 εργαζομένων.

4.3 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, με βάση τα ποσοστά που έλαβε κάθε απάντηση, αλλά και με βάση τα περιγραφικά στατιστικά των μεταβλητών.

Πίνακας 1: Απαντήσεις ελεγκτών αναφορικά με την εφαρμογή της εύλογης αξίας

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Χρησιμότητα					
Η λογιστική εύλογης αξίας αποτελεί καλύτερη βάση χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε σχέση με τη λογιστική σε ταμειακή βάση	15.4%	24.4%	25.6%	14.1%	20.5%
Σαν βάση μέτρησης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, η εύλογη αξία παρέχει καλύτερη πληροφόρηση σε σχέση με το ιστορικό κόστος.	0%	39.7%	0%	32.1%	28.2%
Οι οικονομικές καταστάσεις που βασίζονται στην εύλογη αξία είναι πιο κατανοητές σε σχέση με όσες καταρτίζονται με βάση την ταμειακή βάση.	0%	39.7%	0%	30.8%	29.5%
Οι οικονομικές καταστάσεις που βασίζονται στην εύλογη αξία μειώνουν το έλλειμμα πληροφόρησης μεταξύ του τι αναμένεται και του τι πράγματι ισχύει βάσει των οικονομικών καταστάσεων	0%	39.7%	0%	25.6%	34.6%
Γενικά, η ενίσχυση της σχετικότητας της πληροφόρησης από τις οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται με βάση τη λογιστική εύλογης αξίας ξεπερνούν την όποια μείωση στην αξιοπιστία που προκύπτει από αυτή την πληροφόρηση.	0%	39.7%	0%	32.1%	28.2%
Συνολικά, οι οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται στη βάση της εύλογης αξίας είναι πιο χρήσιμες στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων σε σχέση με τη λογιστική σε ταμειακή βάση.	0%	39.7%	0%	35.9%	24.4%
Προκλήσεις					
Οι ελεγκτές δεν έχουν την τεχνική γνώση που απαιτείται για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας	0%	0%	41%	28.2%	30.8%
Είναι πιο σύνθετο να υπολογιστεί η εύλογη αξία σε σχέση με το ιστορικό κόστος.	0%	0%	39.7%	32.1%	28.2%

	Ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας είναι ιδιαίτερα χρονοβόρος	0%	0%	32.1%	41%	26.9%
	Οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας διαφέρουν σε διαφορετικούς κλάδους	0%	0%	23.1%	42.3%	34.6%
	Τα περισσότερα από τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές	0%	0%	35.9%	39.7%	24.4%
	Τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις αποτιμώνται με τη χρήση διοικητικών παραδοχών και μαθηματικών μοντέλων	0%	0%	33.3%	39.7%	26.9%
	Οι ευκαιρίες που παρέχονται στους ελεγκτές για τη γνώση του προσδιορισμού της εύλογης αξίας είναι περιορισμένες.	0%	0%	30.8%	33.3%	35.9%
	Ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας περιλαμβάνει εκτιμήσεις αναφορικά με μελλοντικά γεγονότα και συνθήκες (μέγεθος ταμειακών ροών, εκπτώσεις, κλπ.)	0%	0%	38.5%	39.7%	21.8%
	Συνολικά, ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων που συντάσσονται με βάση την εύλογη αξία είναι πιο απαιτητικός σε σχέση με τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων που συντάσσονται με βάση τη λογιστική ταμειακής βάσης.	0%	0%	30.8%	38.5%	30.8%
Κατάλληλότητα						
	Η απόφαση για την υιοθέτηση της εύλογης αξίας είναι κατάλληλη για την Ελλάδα	25.6%	25.6%	20.5%	28.2%	0%
	Η υιοθέτηση και εφαρμογή της εύλογης αξίας είναι δύσκολη στην Ελλάδα	16.7%	25.6%	30.8%	26.9%	0%
Στρατηγικές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων						
	Οι ελεγκτές πρέπει να έχουν πιο πολλή επαγγελματική εκπαίδευση αναφορικά με την εύλογη αξία σε σχέση με όση πράγματι λαμβάνουν	0%	0%	37.2%	34.6%	28.2%
	Μέχρι να αποκτήσουν οι ελεγκτές τις απαραίτητες δεξιότητες αναφορικά με τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων που βασίζονται στην εύλογη αξία πρέπει να έχουν την κατάλληλη υποστήριξη από ειδικούς	0%	0%	30.8%	37.2%	32.1%
	Η εύλογη αξία πρέπει να περιοριστεί στα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις για τα οποία υπάρχουν ενεργές αγορές	0%	0%	30.8%	41%	28.2%
	Οι λογιστικοί/ελεγκτικοί οργανισμοί έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν στο να ξεπεραστούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ελεγκτές	0%	0%	34.6%	30.8%	34.6%
	Για την εφαρμογή της εύλογης αξίας πρέπει να ενισχυθεί το θεσμικό	0%	0%	38.5%	30.8%	30.8%

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα, αναφορικά με τη χρησιμότητα της εύλογης αξίας έναντι του ιστορικού κόστους, οι ελεγκτές του δείγματος εν γένει τείνουν να συμφωνούν ότι είναι καλύτερη σε όρους πληροφόρησης και πιο αξιόπιστη για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, αφού τα αθροιστικά ποσοστά όσων συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα με κάθε μία από τις ερωτήσεις αποτελούν την πλειοψηφία του δείγματος. Επομένως, συνολικά οι ελεγκτές αξιολογούν τη λογιστική εύλογης αξίας ως χρήσιμη.

Παρόλα αυτά όμως, οι ελεγκτές μοιάζουν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις από την εφαρμογή του προτύπου αυτού. Ιδιαίτερες προκλήσεις μοιάζουν να αποτελούν κυρίως οι διαφορετικές τεχνικές που εφαρμόζονται για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας σε διαφορετικούς κλάδους, ότι δεν υπάρχουν ευκαιρίες για τους ελεγκτές να αποκτήσουν γνώση επί του υπολογισμού της εύλογης αξίας, αλλά και ότι συνολικά η εφαρμογή της εύλογης αξίας είναι πιο απαιτητική. Εν γένει όμως, φαίνεται πως το αθροιστικό ποσοστό όσων συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα με κάθε ερώτηση αποτελούν την πλειοψηφία του δείγματος, γεγονός που σημαίνει ότι η εισαγωγή του προτύπου συνεπάγεται για τους ελεγκτές διαφορετικές προκλήσεις.

Σε όρους καταλληλότητας, η πλειοψηφία του δείγματος μοιάζει να θεωρεί πως δεν είναι κατάλληλη η εφαρμογή της λογιστικής εύλογης αξίας στην Ελλάδα. Παρόλα αυτά, σε όρους δυσκολίας, οι συμμετέχοντες κρίνουν πως η εφαρμογή της δεν είναι τόσο δύσκολη στην Ελλάδα. Συνολικά πάντως φαίνεται να υπάρχει η τάση να μη θεωρείται κατάλληλη η εφαρμογή της για την Ελλάδα.

Οι ελεγκτές θεωρούν ότι για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν θα πρέπει να έχουν την κατάλληλη υποστήριξη από ειδικούς, και να περιλαμβάνονται μόνο τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις για τα οποία υπάρχουν ενεργές αγορές. Ύστερα, θεωρείται σημαντική η βοήθεια που μπορούν να προσφέρουν οι λογιστικές/ελεγκτικές αρχές της χώρας στην προσπάθεια αυτή, το να

παρέχεται η κατάλληλη επαγγελματική εκπαίδευση στους ελεγκτές και τέλος να ενισχυθεί το θεσμικό περιβάλλον στην Ελλάδα. Συνολικά, λοιπόν, φαίνεται πως οι ελεγκτές κρίνουν μεν τη χρήση της εύλογης αξίας χρήσιμη, αλλά υπό προϋποθέσεις, αφού μοιάζουν κατά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων να αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Μάλιστα, κρίνουν πως ενδεχομένως να μην είναι κατάλληλη η εφαρμογή στην Ελλάδα, αφού πρώτα θα πρέπει να ενισχυθεί το θεσμικό πλαίσιο και να συμπεριληφθούν μόνο όσα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις διαθέτουν ενεργές αγορές.

Πίνακας 2: Περιγραφικά στατιστικά χρησιμότητας, προκλήσεων και καταλληλότητας

	Περιγραφικά στατιστικά				
	N	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέση τιμή	Τυπ.Απόκλιση
Χρησιμότητα	78	1,83	5,00	3,4124	1,22702
Προκλήσεις	78	3,22	4,44	3,9501	,27196
Καταλληλότητα	78	1,00	4,00	2,5962	,74754
N	78				

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, η χρησιμότητα κρίνεται από τους συμμετέχοντες ως ουδέτερη, αφού κατά μέσο όρο η μεταβλητή ανέρχεται σε 3.41. οι προκλήσεις ωστόσο μοιάζουν να είναι υψηλές, δεδομένου ότι κατά μέσο όρο η μεταβλητή ανέρχεται σε 3.95. Η καταλληλότητα φαίνεται να είναι επίσης ουδέτερη, αφού ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 2.59. Γενικά φαίνεται πως οι προκλήσεις κατά μέσο όρο είναι μεγαλύτερες σε σχέση με τη χρησιμότητα και την καταλληλότητα της εφαρμογής της εύλογης αξίας.

5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία ο στόχος ήταν να εξεταστεί ο βαθμός στον οποίο η εύλογη αξία είναι χρήσιμη ως προς τη χρήση της από τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων και αν είναι κατάλληλη για εφαρμογή στην Ελλάδα. Επιπλέον, εξετάστηκαν οι προκλήσεις και ενδεχόμενες στρατηγικές να ξεπεραστούν αυτές οι προκλήσεις με βάση την εξέταση των απόψεων ενός δείγματος 78 ελεγκτών στην Ελλάδα.

Εν γένει, στη βιβλιογραφία, η εύλογη αξία θεωρείται ότι παρέχει μία πιο αξιόπιστη πληροφόρηση σε σχέση με το ιστορικό κόστος για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Ιδιαίτερα, οι επενδυτές ενδεχομένως να ενδιαφέρονται να δουν το πώς αξιολογούνται κατά την τρέχουσα οικονομική περίοδο η περιουσία και οι υποχρεώσεις των επιχειρήσεων και όχι το πώς αξιολογούνταν η περιουσία και οι υποχρεώσεις κατά τη διάρκεια που έλαβε χώρα η συναλλαγή. Έτσι, η εύλογη αξία δείχνει την αξία της επιχείρησης αν ρευστοποιούσε τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις της τη δεδομένη χρονική στιγμή, με βάση τις αγοραίες τιμές.

Όμως, ένα συχνό πρόβλημα που προκύπτει είναι ότι για μερικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις δεν υπάρχουν ενεργές αγορές. Έτσι, για την εκτίμηση της εύλογης αξίας σε αυτές τις περιπτώσεις χρειάζονται συγκεκριμένες τεχνικές υπολογισμού, οι οποίες μπορεί να μη δείχνουν την ακριβή εικόνα σχετικά με την αξία του περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης, αλλά και να δυσχεραίνουν τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων από τους ελεγκτές.

Για να εντοπιστούν τα παραπάνω, διενεργήθηκε ποσοτική έρευνα μέσω διαμοιρασμού δομημένου ερωτηματολογίου, το οποίο και διαμοιράστηκε σε δείγμα 78 ορκωτών ελεγκτών που εργάζονται σε ελεγκτικές εταιρείες στην Ελλάδα. Η κλίμακα μέτρησης που χρησιμοποιήθηκε βασίστηκε στην έρευνα των Kumarasiri & Fischer (2011) οι οποίοι διερεύνησαν τις απόψεις των ορκωτών ελεγκτών στη Σρι Λάνκα αναφορικά με το αν η εύλογη αξία είναι χρήσιμη για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, αλλά και το αν είναι κατάλληλη η εφαρμογή της στη Σρι Λάνκα. Επιπλέον, εξετάστηκαν και οι προκλήσεις και οι στρατηγικές με τις οποίες μπορούν να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις αυτές.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής αναφορικά με τη χρησιμότητα της εφαρμογής της εύλογης αξίας έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες ορκωτοί ελεγκτές θεωρούν εν γένει πως είναι χρήσιμη, καθώς δύναται να προσφέρει μεγαλύτερης αξίας πληροφοριακό περιεχόμενο σε σχέση με το ιστορικό κόστος. Σε όρους καταλληλότητας, οι ορκωτοί ελεγκτές θεωρούν πως η υιοθέτησή της στην Ελλάδα δεν είναι κατάλληλη, αλλά ωστόσο η εφαρμογή της δεν είναι μία απαιτητική διαδικασία. Αν και αναγνωρίζονται κάποια θετικά από την εφαρμογή του προτύπου, εντούτοις υπάρχουν προκλήσεις για τους ορκωτούς ελεγκτές που αφορούν τόσο τα επίπεδα κατάρτισης και γνώσης που θα πρέπει να έχουν, όσο και το γεγονός ότι δεν υπάρχουν σε πολλές περιπτώσεις ενεργές αγορές για τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις. Στη βάση αυτή, για την αντιμετώπιση των προκλήσεων θεωρούν πως στη διαδικασία αυτή θα βοηθήσει η στήριξη από ειδικούς και λογιστικές/ελεγκτικές αρχές, η κατάλληλη εκπαίδευση και κατάρτιση των ελεγκτών αλλά και το να συμπεριλαμβάνονται τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις για τα οποία υπάρχουν ενεργές αγορές. Εν γένει, το θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα κρίνεται πως θα πρέπει να προσαρμοστεί, έτσι ώστε να ενισχυθεί η καταλληλότητα της χρήσης της εύλογης αξίας.

Κατά συνέπεια, φαίνεται πως τα οφέλη της χρήσης της εύλογης αξίας σε σχέση με το ιστορικό κόστος μπορούν να αξιοποιηθούν περαιτέρω στην Ελλάδα, αλλά αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί αν δεν υπάρξει η κατάλληλη υποστήριξη σε όρους θεσμικού πλαισίου που διευκολύνει τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, αλλά και υποστήριξη από ειδικούς και λογιστικές/ελεγκτικές αρχές της χώρας. Σε επίπεδο τόσο επιχείρησης αλλά και κλάδου, χρειάζεται περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση των ελεγκτών έτσι ώστε να μπορούν να ενισχυθούν οι δεξιότητές τους κατά τη διάρκεια ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων που έχουν συνταχθεί με βάση τη λογιστική της εύλογης αξίας.

Αν και τα αποτελέσματα είναι σημαντικά, δεδομένου ότι για την Ελλάδα, δεν έχει διεξαχθεί παρόμοια έρευνα που μελετά τη σκοπιά των ορκωτών ελεγκτών, ωστόσο υπάρχουν και περιορισμοί οι οποίοι και θα πρέπει να αναφερθούν. Αφενός, η ποσοτική έρευνα δεν προσφέρει μία πλήρη εικόνα σχετικά τη χρησιμότητα, καταλληλότητα, τις

προκλήσεις και το πώς μπορούν αυτές να ξεπεραστούν. Ενδεχομένως μία έρευνα μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων να βοηθούσε περισσότερο στην κατανόηση των θεμάτων αυτών. Έπειτα, το δείγμα της έρευνας δεν είναι αντιπροσωπευτικό καθώς αποτελεί ένα δείγμα ευκολίας, το οποίο και προέρχεται από 10 ελεγκτικές επιχειρήσεις από το σύνολο των 48. Επομένως, δεν μπορούν να γενικευτούν τα αποτελέσματα στο σύνολο του πληθυσμού.

Μελλοντικά, προτείνεται αφενός η διενέργεια έρευνας μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων και ερωτηματολογίων σε ορκωτούς ελεγκτές, κάτι το οποίο θα βοηθούσε στη σύγκριση των αποτελεσμάτων μεταξύ ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας και θα αναδείκνυε τα βαθύτερα αίτια της χρησιμότητας, καταλληλότητας και προκλήσεων και μία πιο εμπειριστατωμένη πρόταση σχετικά με το πώς θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις. Πέρα από τη γνώμη των ορκωτών ελεγκτών, είναι χρήσιμο μελλοντικά να εξεταστεί και η σκοπιά άλλων εμπλεκόμενων μερών, όπως οι λογιστές των επιχειρήσεων που συντάσσουν τις οικονομικές καταστάσεις, ή οι εσωτερικοί ελεγκτές των επιχειρήσεων αν υπάρχουν και η άποψη των λογιστικών/ελεγκτικών αρχών της χώρας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- André, P., Dionysiou, D., Tsalavoutas, I. and Yang D. (2011). Accounting comparability: a literature review. *Working paper*, ESSEC Business School, Paris.
- Artiach, T. C. & Clarkson P. M. (2011). Disclosure conservatism and the cost of equity capital: A review of the foundation literature. *Accounting and Finance*, 51 (1), 2-49.
- Ayres, D. R. (2016). Fair value disclosures of level three assets and credit ratings. *Journal of Accounting and Public Policy*, 35(6), 635–653.
- Ballas, A., Skoutela, D. & Tzovas, C. (2010). The relevance of IFRS to an emerging market: evidence from Greece. *Managerial Finance*, 36, 931-948.
- Blankespoor, E., Linsmeier, T., Petroni, K., & Shakespeare, C. (2013). Fair Value Accounting for Financial Instruments: Does It Improve the Association between Bank Leverage and Credit Risk? *The Accounting Review*, 88, 1143–1177.
- Bostwick, E. D., Krieger, K., & Lambert, S. L. (2016). Relevance of goodwill impairments to cash flow prediction and forecasting. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 31, 339-364.
- Bryan, S., Lilien, S. B., & Sarath, B. (2010). Countering opportunism in structuring and valuing transactions: The case of securitizations. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 25, 289-321.
- Busso, D. (2014). Does IFRS Improve the Disclosure of the Fair Value Measurement? An Empirical Analysis of the Real Estate Sector in Europe. *Journal On Business Review*, 3 (4), 2-7.
- Caramanis, C.V., & Spathis, C. (2006). Auditee and audit firm characteristics as determinants of audit qualifications. *Managerial Auditing Journal*, 21 (9), 905-920.

- Doukakis, L. (2010). The persistence of earnings and earnings components after the adoption of IFRS. *Managerial Finance*, 36, 969-980.
- Du, N., E. McEnroe, J., & Stevens, K. (2014). The joint effects of management incentive and information precision on perceived reliability in fair value estimates. *Accounting Research Journal*, 27(2), 188–206.
- Edelstein, R., Fortin, S. & Tsang, D. (2012). An international exploration of financial reporting practices in the real estate industry, *International real estate review*, 15 (3), 347-372.
- Epstein, B. (2009). The economic effects of IFRS adoption. *The CPA Journal*, March, 26-31.
- Evans, M. E., Hodder, L., & Hopkins, P. E. (2014). The predictive ability of fair values for future financial performance of commercial banks and the relation of predictive ability to banks' share prices. *Contemporary Accounting Research*, 31, 13-44.
- Fiechter, P., & Novotny-Farkas, Z. (2017). The impact of the institutional environment on the value relevance of fair values. *Review of Accounting Studies*, 22(1), 392–429.
- Floropoulos, J. (2006). IFRS first time users: some empirical evidence from Greek companies. *Spoudai*, 56, 39-70.
- Floros, C. (2007). The effects of international accounting standards on stock market volatility: the case of Greece. *Investment Management and Financial Innovations*, 4, 61-72.
- Florou, A., & Pope, P. F. (2012). Mandatory IFRS Adoption and Institutional Investment Decisions. *The Accounting Review*, 87(6), 1993-2025
- Fortin, S., Hammami, A., & Magnan, M. (2017). Re-exploring Fair Value Accounting and Value Relevance: Uncertainty, Securities and a Remedy with Auditors? *Working Paper*.

- Gaynor, L. M., McDaniel, L., & Yohn, T. L. (2011). Fair Value Accounting for Liabilities: The Role of Disclosures in Unraveling the Counterintuitive Income Statement Effect from Credit Risk Changes. *Accounting, Organizations and Society*, 36(3), 125–134.
- Georgakopoulou E. Spathis C. & Floropoulos I. (2010), The transition from the Greek accounting system to IFRS: Evidence from the manufacturing sector. *International Journal Managerial and Financial Accounting* 2(1), 4-19.
- Glaum, M., Schmidt, P., Street, D. L., & Vogel, S. (2013). Compliance with IFRS 3- and IAS 36-required disclosures across 17 European countries: company- and country-level determinants. *Accounting and Business Research*. 43(3), 163–204.
- Glover, S. M., Taylor, M. H., & Wu, Y. J. (2017). Current practices and challenges in auditing fair value measurements and complex estimates: Implications for auditing standards and the academy. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 36(1), 63–84.
- Goncharov, I., Riedl, E. J., & Sellhorn, T. (2014). Fair Value and Audit Fees. *Review of Accounting Studies*, 19(1), 210–241.
- Griffin, J. B. (2014). The Effects of Uncertainty and Disclosure on Auditors' Fair Value Materiality Decisions. *Journal of Accounting Research*, 52(5), 1165–1193.
- Hodder, L. D., Hopkins, P., & Schipper, K. (2014). Fair value measurement in financial reporting. *Foundations and Trends in Accounting*, 8(3–4), 143–270.
- Iatridis, G., & Rouvolis, S. (2010). The post-adoption effects of the implementation of International Financial Reporting Standards in Greece. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 19 (1), 55-65.
- Kassem, R. (2012), Earnings management and financial reporting fraud: can external auditors spot the difference? *American Journal of Business and Management*, 1(1), 30-33.

- Kimbrow, M. B., & Xu, D. (2016). The accounting treatment of goodwill, idiosyncratic risk, and market pricing. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 31, 365-387.
- Kirkos, E., Spathis, C., Nanopoulos, A., & Manolopoulos, Y. (2007). Identifying qualified auditors' opinions: A data mining approach. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 4 (1), 183-197.
- Koonce, L., Nelson, K., & Shakespeare, C. (2011). Judging the Relevance of Fair Value for Financial Instruments. *The Accounting Review*, 86, 2075–2098.
- Kothari, S. P., Ramanna, K., & Skinner, D. (2010). Implications for GAAP from an analysis of positive research in accounting. *Journal of Accounting and Economics*, 50, 246–286.
- Koumanakos, E., Georgopoulos, A., & Siriopoulos, C. (2008). Auditor awareness of earnings management. *International Journal of Accounting, Auditing and Performance Evaluation*, 5 (1), 50-65.
- Kumarasiri, J., Fisher, R., (2011). Auditors Perceptions of Fair Value Accounting: Developing Country Evidence. *International Journal of Auditing* 15, 66–87.
- Lachmann, M., Stefani, U., & Wöhrmann, A. (2015). Fair Value Accounting for Liabilities: Presentation Format of Credit Risk Changes and Individual Information Processing. *Accounting, Organizations and Society*, 41(1), 21–38.
- Laux, C., & Leuz, C. (2009). The crisis of fair-value accounting: Making sense of the recent debate. *Accounting, Organizations and Society*, 34, 826-834.
- Lazarides, T. (2010). Corporate governance law effect in Greece. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 18 (4), 370-385
- Leventis, S., Weetman, P., & Caramanis, C. (2011). Agency costs and product market competition: The case of audit pricing in Greece. *The British Accounting Review* 43, (2), 112-119.

- Lin, Y., Lin, S., Fornaro, J. M., & Huang, H. S. (2017). Fair value measurement and accounting restatements. *Advances in Accounting*, (July), 1–16.
- Linsmeier, T. (2011). Financial Reporting and Financial Crises: The Case for Measuring Financial Instruments at Fair Value in the Financial Statements. *Accounting Horizons*, 25, 409–417.
- Maggina, A. (2011). Market Reaction to IAS/IFRS Evidence from the Athens Stock Exchange. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 1(1), 1–17.
- Magnan, M., Menini, A., & Parbonetti, A. (2015). Fair value accounting: information or confusion for financial markets? *Review of Accounting Studies*, 20(1), 559–591.
- Majors, T. M. (2016). The interaction of communicating measurement uncertainty and the dark triad on managers' reporting decisions. *Accounting Review*, 91(3), 973–992.
- Manchiraju, H., Hamlen, S., Kross, W., & Suk, I. (2016). Fair value gains and losses in derivatives and CEO compensation. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 31, 311-338.
- Milbradt, K. (2012). Level 3 assets: Booking profits and concealing losses. *Review of Financial Studies*, 25(1), 55–95.
- Nellesen, T & Zuelch, H. (2011). The Reliability of Investment Property Fair Value Under IFRS. *Journal of Property Investment and Finance*, 29 (1), 63.
- Oehr, T., Zimmerman, J. (2012). Accounting and the welfare state: The missing link. *Critical Perspectives on Accounting*, 23(1), 134–152.
- Palea, V. (2014). Fair Value Accounting and Its Usefulness to Financial Statements. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 12 (2), 110.
- Palea, V., & Maino, R. (2013). Private equity fair value measurement: A critical perspective on IFRS 13. *Australian Accounting Review*, 23(3), 264–278.

- Pedhazur, E. J., & Schmelkin, L. P. (1991). *Measurement, design, and analysis: An integrated approach*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publications.
- Power, M. (2010). Fair value accounting, financial economics and the transformation of reliability. *Accounting and Business Research*, 40(3), 197–210.
- Riedl, E., & Serafeim, G. (2011). Information Risk and Fair Values: An Examination of Equity Betas. *Journal of Accounting Research*, 49, 1083–1122.
- Sellhorn, T., & Stier, C. (2017). Fair value measurement for long-lived operating assets: Research evidence. *Working Paper*.
- Shalev, R., Zhang, I. X., & Zhang, Y. (2013). CEO compensation and fair value accounting: Evidence from purchase price allocation. *Journal of Accounting Research*, 51, 819-853.
- Siekkinen, J. (2017). Board characteristics and the value relevance of fair values. *Journal of Management and Governance*, 21(2), 435–471.
- Sorin, B., Ramona, R.P., Adrian, G. (2012), Qualitative study regarding the relationship between corporate governance and creative accounting. *Annals of Faculty of Economics*, 1(2), 642-647.
- Spanos, L.J., Tsipouri, L.J., & Xanthakis, M.D. (2008). Corporate governance rating of family firms at the Athens exchange market. *Managerial Finance*, 34 (7), 465-478.
- Spathis, C. & Georgakopoulou, E. (2007), The adoption of IFRS in South Eastern Europe: the case of Greece. *International Journal of Financial Services Management*, 2(1-2), 50-63.
- Sundgren, S., Maki, J., & Somoza-lopez, A. (2016). Analyst coverage, market liquidity and disclosure quality: A study of fair-value disclosures by European real estate companies under IAS 40 and IFRS 13. *Working Paper*.

- Tendeloo, Van B. & Vanstraelen, B. (2005). Earnings management under German GAAP versus IFRS. *European Accounting Review*, 14, 155-180.
- Tsalavoutas, I. & Evans, L. (2010). Transition to IFRS in Greece: financial statement effects and auditor size. *Managerial Auditing Journal* 25(8), 814-842.
- Tsipouridou, M. & Spathis, C. (2012). Earnings management and the role of auditors in an unusual IFRS context: The case of Greece. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 21(1), 62-78.
- Vazakidis, A. & Athianos, A. (2010). Measuring investors' reaction to the adoption of international financial reporting standards in Greece, using a market-based model. *International Journal of Economics and Business Administration*, 2, 103-112.
- Yadav, B. (2013), Creative accounting: a literature review. The SIJ Transactions on Industrial. *Financial and Business Management (IFBM)*, 1(5), 181-193.
- Zanoteli, E. J., Amaral, H. F., & de Souza, A. A. (2015). Intangible assets and the accounting representation crisis. *Advances in Scientific and Applied Accounting*, 8(1), 3-19.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΥΛΟΓΗΣ ΑΞΙΑΣ

Η παρούσα έρευνα εκπονείται με σκοπό τη διερεύνηση της εφαρμογής της εύλογης αξίας, αναφορικά με τη χρησιμότητά της για το χρήστη των οικονομικών καταστάσεων, την καταλληλότητά της, τις προκλήσεις και τα ζητήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή τους και προτάσεις για επίλυση των ζητημάτων αυτών. Η συμβολή σας στην επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας είναι ιδιαίτερα κρίσιμη. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο, οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για το σκοπό της παρούσας έρευνας, ενώ δεν πρόκειται να συλλεχθούν και να δημοσιευτούν τα προσωπικά σας στοιχεία. Σας ευχαριστώ για τη βοήθεια σας και για τον πολύτιμο χρόνο που διαθέτετε. Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι δυνατόν να σας δοθούν κατόπιν συνεννόησης.

ΜΕΡΟΣ Α – ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ

1. Φύλο:

Άνδρας Γυναίκα

2. Ηλικία (έτη): _____

3. Μορφωτικό επίπεδο (συμπληρώστε την ανώτατη βαθμίδα εκπαίδευσης που έχετε ολοκληρώσει):

ΑΕΙ-ΤΕΙ

Μεταπτυχιακό

Διδακτορικό

4. Προϋπηρεσία στην παρούσα θέση εργασίας (σε έτη):

.....

5. Έτη λειτουργίας ελεγκτικής:

.....

6. Αριθμός εργαζομένων:

.....

ΜΕΡΟΣ Β – ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ

Στις παρακάτω ερωτήσεις σημειώστε το βαθμό στον οποίο συμφωνείτε ή διαφωνείτε:	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Χρησιμότητα					
Η λογιστική εύλογης αξίας αποτελεί καλύτερη βάση χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε σχέση με τη λογιστική σε ταμειακή βάση	☐	☐	☐	☐	☐
Σαν βάση μέτρησης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, η εύλογη αξία παρέχει καλύτερη πληροφόρηση σε σχέση με το ιστορικό κόστος.	☐	☐	☐	☐	☐
Οι οικονομικές καταστάσεις που βασίζονται στην εύλογη αξία είναι πιο κατανοητές σε σχέση με όσες καταρτίζονται με βάση την ταμειακή βάση.	☐	☐	☐	☐	☐
Οι οικονομικές καταστάσεις που βασίζονται στην εύλογη αξία μειώνουν το έλλειμμα πληροφόρησης μεταξύ του τι αναμένεται και του τι πράγματι ισχύει βάσει των οικονομικών καταστάσεων	☐	☐	☐	☐	☐
Γενικά, η ενίσχυση της σχετικότητας της πληροφόρησης από τις οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται με βάση τη λογιστική εύλογης αξίας ξεπερνούν την όποια μείωση στην αξιοπιστία που προκύπτει από αυτή την πληροφόρηση.	☐	☐	☐	☐	☐
Συνολικά, οι οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται στη βάση της εύλογης αξίας είναι πιο χρήσιμες στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων σε σχέση με τη λογιστική σε ταμειακή βάση.	☐	☐	☐	☐	☐
Προκλήσεις					
Οι ελεγκτές δεν έχουν την τεχνική γνώση που απαιτείται για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας	☐	☐	☐	☐	☐
Είναι πιο σύνθετο να υπολογιστεί η εύλογη αξία σε σχέση με το ιστορικό κόστος.	☐	☐	☐	☐	☐

	Ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας είναι ιδιαίτερα χρονοβόρος	☐	☐	☐	☐	☐
	Οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας διαφέρουν σε διαφορετικούς κλάδους	☐	☐	☐	☐	☐
	Τα περισσότερα από τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές	☐	☐	☐	☐	☐
	Τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις αποτιμώνται με τη χρήση διοικητικών παραδοχών και μαθηματικών μοντέλων	☐	☐	☐	☐	☐
	Οι ευκαιρίες που παρέχονται στους ελεγκτές για τη γνώση του προσδιορισμού της εύλογης αξίας είναι περιορισμένες.	☐	☐	☐	☐	☐
	Ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας περιλαμβάνει εκτιμήσεις αναφορικά με μελλοντικά γεγονότα και συνθήκες (μέγεθος ταμειακών ροών, εκπτώσεις, κλπ.)	☐	☐	☐	☐	☐
	Συνολικά, ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων που συντάσσονται με βάση την εύλογη αξία είναι πιο απαιτητικός σε σχέση με τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων που συντάσσονται με βάση τη λογιστική ταμειακής βάσης.	☐	☐	☐	☐	☐
Κατάλληλότητα						
	Η απόφαση για την υιοθέτηση της εύλογης αξίας είναι κατάλληλη για την Ελλάδα	☐	☐	☐	☐	☐
	Η υιοθέτηση και εφαρμογή της εύλογης αξίας είναι δύσκολη στην Ελλάδα	☐	☐	☐	☐	☐
Στρατηγικές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων						
	Οι ελεγκτές πρέπει να έχουν πιο πολλή επαγγελματική εκπαίδευση αναφορικά με την εύλογη αξία σε σχέση με όση πράγματι λαμβάνουν	☐	☐	☐	☐	☐
	Μέχρι να αποκτήσουν οι ελεγκτές τις απαραίτητες δεξιότητες αναφορικά με τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων που βασίζονται στην εύλογη αξία πρέπει να έχουν την κατάλληλη υποστήριξη από ειδικούς	☐	☐	☐	☐	☐
	Η εύλογη αξία πρέπει να περιοριστεί στα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις για τα οποία υπάρχουν ενεργές αγορές	☐	☐	☐	☐	☐
	Οι λογιστικοί/ελεγκτικοί οργανισμοί έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν στο να ξεπεραστούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ελεγκτές	☐	☐	☐	☐	☐
	Για την εφαρμογή της εύλογης αξίας πρέπει να ενισχυθεί το θεσμικό	☐	☐	☐	☐	☐

	περιβάλλον στην Ελλάδα					
--	------------------------	--	--	--	--	--

Ευχαριστώ για το χρόνο σας!